

2005 vasario 8
Nr. 3

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Popiežius

Popiežius Jonas Paulius II
Žinia 2005 m. gavėnios proga 2

Bažnyčia Lietuvoje

Ekumeninė Maldos už krikščionių vienybę savaitė 3
Palaimintojo J. Matulaičio mirties 78-ųjų metinių minėjimas 5
Konferencija apie pagalbą sergantiems priklausomybėmis 6
Atsinaujinimo diena „Dievas pasirinko, kas pasauliui silpna“ 8

Homilijos

TIKĖJIMO ŠVIESA
IV gavėnios sekmadienis (A) 12

Bažnyčios dokumentai

Dvasininkijos kongregacija
LAIŠKAS KUNIGAMS DĖL EUCHARISTIJOS IR
VAIKŲ SIELOVADOS 13
Tarpautinė teologijos komisija
BENDRYSTĖ IR TARNYSTĖ
Žmogaus asmuo sukurtas pagal Dievo paveikslą 14

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius reikalauja neklastoti santuokos anuliavimo procesų 22
Popiežius ragina atidžiau tikrinti stojančiuosius į kunigų seminariją 22
Kardinolas Kasperis kritikavo
„liberalias krikščionybės interpretacijas“ 23
Katalikų pasaulyje daugėja 23

Popiežius Jonas Paulius II

Žinia 2005 m. gavėnios proga

Brangūs Broliai ir Seserys!

1. Kiekvienais metais gavėnia teikia mums puikią progą sustiprinti maldą ir atgailą atveriant savo širdis nuolankiam Dievo valios priėmimui. Gavėnia rodo mums dvasinį kelią, kuriuo žengdami rengiamės – pirmiausia uoliau klausydami Dievo žodžio ir dosniau praktikuodami apsimarinimą, kurio dėka galime labiau padėti vargstančiam artimui, – dar vienam Kristaus mirties ir prisikėlimo didaus slėpinio išgyvenimui.

Šiais metais, brangūs Broliai ir Seserys, trokštu pasiūlyti kaip niekada aktualią temą, gerai perteikiamą šiomis Pakartoto Įstatymo knygos eilutėmis: *Tai reiškia tau gyvenimą – ilgą gyvenimą žemėje (Ist 30, 20)*. Mozė šiais žodžiais kreipiasi į tautą Moabo šalyje kviesdamas ją pritarti sandorai su Jahve: *Rinkis gyvenimą, kad tu ir tavo palikuonys būtumėte gyvi, mylėdami Viešpatį, savo Dievą, jo balso klausydami ir jam atsiduodami (Ist 30, 19–20)*. Ištikimybė šiai dieviškajai sandorai Izraeliui yra jo ateities žemėje, kurią Viešpats prisiekė duoti savo protėviams – *Abraomui, Izaokui ir Jokūbui (Ist 30, 20)*, laidas. Biblijos akimis, brandus amžius yra Aukščiausiojo palaimingo palankumo ženklas. Ilgas gyvenimas pasirodo kaip ypatinga Dievo dovana.

Norėčiau pakviesti jus apmąstyti šią temą per gavėnią, idant geriau suvoktume vaidmenį, kurį pagyvenusieji pašaukti atlikti visuomenėje ir Bažnyčioje, ir nuteiktume savo dvasią meilės kupinam jų priėmimui, kokio jie turėtų susilaukti. Šiandienėje visuomenėje – taip pat mokslo ir medicinos dėka – žmogaus gyvenimas pailgėjo ir todėl padaugėjo pagyvenusių asmenų. Tai reikalauja ypatingesnio dėmesio vadinamojo „trečiojo amžiaus“ pasauliui, stengiantis padėti jo nariams pilnatviškai įgyvendinti jų potencines galimybes įtraukiant juos į tarnystę visai visuomenei. Tikintieji, pirmiausia Vakarų visuomenių bažnytinėse bendruomenėse, kur ši problema itin aktuali, turėtų jausti pareigą rūpintis pagyvenusiais žmonėmis, ypač sunkiais jų gyvenimo momentais.

2. Žmogaus gyvybė yra brangi dovana, kuri mylėtina bei gintina visais jos tarpsniais. Įsakymas „Nežudyk“ reikalauja ją gerbti bei skatinti nuo jos pradžios iki natūralios pabaigos. Tas įsakymas taip pat galioja ligos atveju ir tada, kai fizinių jėgų netekimas smarkiai apriboja žmogaus savarankiškumą. Kai senatvė ir jos neišvengiami apribojimai priimami giedrai, tikėjimo šviesoje, tai gali tapti vertingomis progomis geriau suvokti Kryžiaus slėpinį, teikiančią žmogaus egzistencijai visą prasmę.

Pagyvenusiuosius šiuo atžvilgiu būtina suprasti ir jiems padėti. Čia norėčiau pareikšti, jog branginu visus, kurie atsideda šiems dalykams, ir raginu visus geros valios žmones pasinaudoti gavėnia kaip proga prisidėti prie to savo paties indėliu. Tai leis daugybei

pagyvenusių žmonių nesijausti našta bendruomenei ir kartais net savo šeimai gyvenant vienatvėje, kuri juos veda į pagundą užsisklęsti ir nuleisti rankas.

Būtina skatinti viešąją nuomonę geriau suvokti, kad pagyvenę žmonės bet kuriuo atveju yra brangintini išteklių. Dėl šios priežasties taip pat būtina didinti ekonominę paramą ir stiprinti įstatymų iniciatyvas, kurios neleistų pagyvenusių žmonių atskirti nuo visuomenės gyvenimo. Tiesą sakant, pastaraisiais dešimtmečiais visuomenė tapo dėmesingesnė jų poreikiams, o medicina išplėtojo terapijas, kurios pasirodė itin naudingos ilgalaikiams ligoniams.

3. Dėl didesnio laisvalaikio šis gyvenimo tarpsnis teikia pagyvenusiesiems žmonėms progą imtis pagrindinių klausimų, kuriuos aktualūs ar prioritetiniai laikomi interesai buvo privertę atidėti į šalį. Galutinio tikslo artybės suvokimas skatina pagyvenusius žmones sutelkti dėmesį į esminius dalykus ir svarbiu laikyti tai, ko negali sugriauti metų tėkmė.

Būtent dėl tokios savo padėties pagyvenęs žmogus gali atlikti savo savitą vaidmenį visuomenėje. Jei tiesa, kad žmogus gyvena iš protėvių paveldo ir jo ateitis priklauso nuo to, kaip jam buvo perteiktos tautos, kuriai jis priklauso, kultūros vertybės, tai pagyvenusių žmonių išmintis ir patirtis gali nušviesti jo kelią vis tobulesnės civilizacijos link.

Kaip svarbu iš naujo atrasti tą skirtingų kartų tarpusavio praturtinimą! Gavėnia, kviesdama į atsivertimą ir solidarumą, šiais metais akina mus sutelkti dėmesį į šias visiems žmonėms svarbias temas. Kas būtų, jei Dievo tauta pasiduoūtų tam tikrai šiandienei mąstysejai, laikančiai mūsų brolius ir seseris beveik nenaudingais, kai jų gebėjimai yra apriboti senatvės ar ligos sunkumų? Ir priešingai, kokia skirtinga būtų mūsų bendruomenė, jei ji, pradėdant šeimą, stengtųsi visada likti jiems atvira ir svetinga!

4. Brangūs Broliai ir Seserys, gavėnios metu, padedami Dievo žodžio, apmąstykite, kaip svarbu, kad kiekviena bendruomenė su meilės kupinu supratingumu lydėtų sulaukusius senatvės. Negana to, būtina įprasti su pasitikėjimu žvelgti į mirties slėpinį, idant galutinį susitikimą su Dievu ženklintų vidinė ramybė ir suvokimas, kad mus priima tas, kuris *numezgė mane motinos iščiose (plg. Ps 139, 13b)* ir panoro mūsų *pagal savo paveikslą ir panašumą (plg. Pr 1, 26)*.

Marija, mūsų gavėninės kelionės vadovė, teveda visus tikinčiuosius, pirmiausia pagyvenusiuosius, į vis gilesnį mirusio ir prisikėlusio Kristaus, kuris yra galutinis mūsų egzistencijos pagrindas, pažinimą. Tegu ji, ištikima savo dieviškojo Sūnaus tarnaitė, kartu su šventąja Ona ir šventuoju Joakimu užtaria kiekvieną iš mūsų „dabar ir mūsų mirties valandą“.

Visiems mano apaštališkasis palaiminimas!

Vatikanas, 2004 m. rugsėjo 8 d.

Šventimai

Sausio 23 d. Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje vyskupas J. Kauneckas diakonato šventimus suteikė **Sauliui Černiauskui** ir **Jonui Morkvėnui**.
-P-

Paskyrimai Panevėžio vyskupijoje

Kun. teol. lic. **Tomas Skrudupis** atleistas iš Panevėžio vyskupijos kurijos kanclerio bei ekonomo pareigų ir paskirtas Ekonominių reikalų tarybos nariu, paliekant visas kitas turėtąsias pareigas.

Kun. dr. **Romualdas Zdanys** paskirtas Panevėžio vyskupijos kancleriu, ekonomu bei vyskupijos kurijos ir jos įstaigų koordinatoriumi.

Kun. **Mindaugas Kučinskas** paskirtas Panevėžio vyskupo K. Paltaroko mokyklos kapeliono padėjėju.

Diak. **Saulius Černiauskas** paskirtas Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos pastoraciniu bendradarbiu ir Panevėžio vyskupijos jaunimo centro vadovu.
-P-

Pašvęstojo gyvenimo dienos minėjimas Vilkaviškio vyskupijoje

Vilkaviškio vyskupijoje gyvenančios ir besidarbuojančios įvairių vienuolių seserys vasario 2-ąją susirinko Švč. Jėzaus Širdies tarnaičių namuose Aleksote paminėti Pašvęstojo gyvenimo dieną. Jas šiltai priėmė ir pasveikino kongregacijos generalinė vyresnioji ses. Marija Eugenija Bedalytė ACJ, sveikinimo žodį tarė vysk. Rimantas Norvila ir Aleksoto dekanato dekanas kun. Deimantas Brogas.

Mintimis apie Eucharistiją vienuolės gyvenime pasidalijo ses. Ona Vitkauskaitė (MVS). Peržvelgusi Eucharistijos kilmę, įsigilinusį pirmųjų krikščionių pavyzdį, ji kvietė šv. Mišių metu taip pat išgyventi savo pašaukimo sudabartinimą, kasdien iš naujo tariant „taip“ Dievui.

Eucharistijai vadovavo vysk. Rimantas Norvila. Homilijoje jis pabrėžė pa-

Ekumeninė Maldos už krikščionių vienybę savaitė

Vilniuje

Sausio 25-ąją – Šv. apaštalo Pauliaus atsivertimo dieną – baigėsi Maldos už krikščionių vienybę aštuondienis. Sausio 26 d. Šv. Jonų bažnyčioje Vilniuje vyko ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvavo vysk. Juozas Tunaitis, stačiatikių kunigas Vitalijus Karikovas, evangelikų liuteronų vysk. Mindaugas Sabutis ir evangelikų reformatų kun. Tomas Šernas.

Ekumeninių pamaldų pradžioje padėkota Viešpačiui už pašaukimą ieškoti vienybės. „Dėkokime už tuos, – sakė vysk. Juozas Tunaitis, – kurie skirtinguose pasaulio kraštuose trokšta krikščionių vienybės ir meldžiasi už ją“. Pamaldų metu visų krikščioniškųjų konfesijų atstovai tarė prasmingą žodį. Šių ekumeninių pamaldų leitmotyvas buvo apaštalo Pauliaus Pirmojo laiško korintiečiams 3 skyriaus 11 eilutė: „Niekas negali dėti kito pamato, kaip tik tą, kuris jau padėtas, tai yra Jėzus Kristus“.

Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijoje

Sausio 23 d. vakare Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijoje surengtos ekumeninės pamaldos, kurių pagrindinė tema „Kristus – vienintelis Bažnyčios pamatas“ (plg. 1 Kor 3, 1–23). Skambant giesmei „Giedokim Viešpačiui visos tautos“ skirtingų krikščioniškųjų bendruomenių atstovai įžengė į bažnyčią. Bendroms maldoms vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, pamaldose dalyvavo dvidešimt skirtingų krikščioniškųjų bendruomenių atstovų: katalikų kunigai V. Gedgaudas, A. Ramonas, kan. J. Paulauskas, kan. P. Smilgys, R. Vėlavičius, V. Viktoravičius, A. Vaitkevičius, A. Mačius, K. Žutautas, S. Stumbra, diakonai A. Vaitkevičius ir K. Motiejaitis; stačiatikių kunigas Viktoras Timoninas, evangelikų liuteronų kunigai R. Moras ir R. Šemeklis, evangelikų baptistų bendruomenės pastorius Andriejus Briauņys, anglikonų kun. R. Ballas, kitų krikščioniškųjų bendruomenių atstovai.

Pirmąjį Dievo žodžio skaitinį iš Pirmojo laiško korintiečiams perskaitė Klaipėdos evangelikų baptistų bendruomenės pastorius Andriejus Briauņys. Evangeliją pagal Matą skaitė evangelikų liuteronų kunigas Remigijus Šemeklis. Po Dievo žodžio skaitymo į susirinkusiuosius kreipėsi vyskupas Jonas Boruta SJ. „Kristus yra pamatas, mes negalim patys sukurti vienybės, ją pasieksime tik tada, kai eisime su Kristumi, jei įsiklausysime į jo žodį“, – sakė vyskupas. Remdamasis J. Vanier patyrimu, jis teigė, jog siekdami vienybės turime atrasti širdžių bendrystę ir įsitvirtinti visų pirma savo Bažnyčioje. Neįmanoma vienybė be kantrybės, turime išmolti klausytis ir sužinoti, kaip kiti pažino ir pamilo Jėzų. Visi privalome prašyti Kristaus atleidimo ir atnaujinti savo ryšį su Jėzumi.

Stačiatikių Bažnyčios vardu kalbėjęs tėvas Viktoras Timoninas akcentavo, jog Bažnyčia yra Dangaus karalystės pagrindas. Bažnyčia turi kovoti su pykčiu remdamasi pasninku ir malda. Tai neįmanoma be ryšio su savo bendruomene. Tėvas Viktoras kvietė kiekvieną dažnai kartoti: „Viešpatie, Jėzau Kristau, atleisk man nuodėmingam“.

Evangelikų liuteronų kunigas Reinholdas Moras tvirtino, kad, būdami skirtingų Bažnyčių, skirtingų tradicijų, vis dėlto visi esame vieno Dievo vaikai. Bažnyčios uždavinys nešti Evangeliją ir padaryti Kristaus mokiniams visų laikų žmones.

Pasak žodį tarusio pastoriaus Andriejaus Briauņio, visų pirma „turime džiaugtis, kad taip gausiai susirinkome bendrai maldai“. Pastorius kvietė visus atverti savo širdis Kristui, kad galėtume gyventi jo vienybe. Angliko-

no kunigo Roy'jaus Ballo tvirtinimu, Bažnyčios indėlis į visuomenę turi būti didžiulis, ji privalo keisti pasaulį pagal Kristaus žodį.

Į susirinkusiuosius kreipėsi ir kitų krikščioniškų bendruomenių atstovai. Tolesnėse apeigose buvo melsta už Bažnyčios reikalus, vargstančiuosius, atsiprašyta už klaidas, draugystės ženklai ištiesiant vienas kitam ranką. Pabaigoje po bendro Nikėjos tikėjimo išpažinimo ir maldavimų vyskupas Jonas Boruta SJ suteikė visiems bendrą palaiminimą. Pamaldose giedojo Kristaus Karaliaus parapijos Taize jaunimo grupelė bei Klaipėdos liuteronų evangelikų parapijos jungtinis choras. Pasibaigus pamaldoms parapijos klebonas doc. dr. Vladas Gedgaudas pakvietė pamaldų dalyvius į agapę.

Klaipėdos universitete

Sausio 24 d. Maldų už krikščionių vienybę savaitės proga Klaipėdos universitete vykusioms ekumeninėms pamaldoms vadovavo Telšių vyskupas doc. dr. Jonas Boruta SJ ir evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis. Renginyje dalyvavo universiteto vadovybė, katalikų Katechetikos katedros ir liuteronų Evangeliškosios teologijos katedros dėstytojai bei studentai. Po renginio rektorate įvyko bendra agapė.

Kretingalėje

Sausio 23 d. pirmą kartą Kretingalės bendruomenės istorijoje bendrai maldai susirinko katalikų ir evangelikų liuteronų bendruomenės. Pamaldoms vadovavo katalikų kun. Saulius Stumbra ir evangelikų liuteronų kun. Saulius Varanavičius. Po Dievo žodžio skaitymo kalbėjęs kun. S. Stumbra kvietė susirinkusiuosius išžiūrėti Kristų kiekviename žmoguje, neskirstyti, nerūšiuoti žmonių pagal drabužį, kalbą, pareigas ar religiją. „Jei sugebėsime pamatyti Jėzaus veidą savo broliuose ir sesėse, sugebėsime įveikti ir skiriančias sienas“, – sakė kunigas S. Stumbra. Liuteronų evangelikų kunigas S. Varanavičius dėkojo visiems atėjusiems į pamaldas. Pasak jo, kiekvienas ateidamas jau sugriovė savyje nepasitikėjimo ir baimės sienas. Skaitant atsiprašymo litaniją skirtingų, bet giminingų bendruomenių nariai prie Viešpaties kryžiaus uždegė žvakes. Visi drauge sukalbėję Nikėjos tikėjimo išpažinimą, Viešpaties maldą, pamaldų dalyviai paspaudė vienas kitam ranką. Po palaiminimo abu kunigai pakvietė tikinčiuosius susirinkti prie bendro vaišių stalo.

Šiauliuose

Sausio 23-iosios vakare Šiaulių katedroje ekumeninėms pamaldoms tema „Augimas malonėje, kurios vaisius – vienybė“ vadovavo Šiaulių šv. Jurgio parapijos klebonas Egidijus Venckus. Jose dalyvavo katalikų, liuteronų kunigai, „Tikėjimo žodžio“, Laisvųjų krikščionių, metodistų bendruomenių atstovai. Visus vienijo kartu giedamos giesmės. Buvo skaitomi Šv. Rašto skaitiniai, dalijamasi apmąstymais. Skirtingų Bažnyčių ir krikščioniškų bendruomenių nariai akcentavo visus vienijančią Dievo meilę, kurią reikia puoselėti ir branginti. Pabrėžta, kad visi žmonės, būdami lygūs ir vienodi Dievo akyse, yra pašaukti augti vienybe. Šv. Jurgio bažnyčios jaunimas savo maldą išreiškė judesiais, iliustruojančiais giesmės žodžius. Ekumeninės pamaldos baigėsi bendra „Tėve mūsų“ malda ir nuoširdžiu ramybės palinkėjimu. Jau keleri metai Šiauliuose rengiamos ekumeninės pamaldos suburia visus krikščionis Jėzaus vardu.

Panevėžyje

Sausio 23 d. Panevėžio šv. apašt. Petro ir Povilo bažnyčioje Maldos už krikščionių vienybę savaitės proga vykusiose ekumeninėse pamaldose dalyvavo Panevėžio stačiatikių kunigas Aleksejus Smirnovas, evangelikų reformatų kunigas Julius Norvila, „Tikėjimo žodžio“ bendruomenės va-

švęstojo gyvenimo aktualumą šių laikų pasaulyje ir kvietė seseris eiti radikalaus pasišventimo keliu, pasikliaujant maldos galia, liudijant gyvenimo viltį ir skleidžiant gėrio šviesą. Po homilijos seserys su degančiomis žvakėmis rankose atnaujino įžadus – savo pasiryžimą sekti Kristumi. Pasibaigus šv. Mišioms, visi suklupo Švč. Sakramento adoracijai. Seserų skaitomi Šventojo Rašto žodžiai ir garbinimo giesmės susiliejo į pašvęstųjų tariamą „taip“ Tėvo valiai.

Agapės metu seserys mielai dalijosi misijos džiaugsmiais ir rūpesčiais. Senelių ir ligonių globa, vaikų mokymas ir auklėjimas, katechezė, pastoracinė veikla parapijose – tai sritys, kuriose jos darbuojasi. Seserų liudijimai leido labiau pažinti vienoms kitas ir patirti vienuolinių bendruomenių charizmų įvairovę.

-dd-

Parapinės katechezės konferencija

Sausio 21 d. Kauno arkivyskupijos katechetikos centras surengė parapinės katechezės praktinę konferenciją „Katechezė ir jos svarba kuriant parapijų bendruomenes“. Konferencijos tikslas – kartu su Kauno arkivyskupijos parapijų kunigais ir parapijose dirbančiais katechetais aptarti katechezės reikšmę kuriant parapijų bendruomenes, pasidalyti įžvalgomis apie konkrečias priemones, realiai vykdomą darbą, problemas ir ateities perspektyvas.

Vysk. J. Ivanauskas, pasveikinęs konferencijos dalyvius, pasidžiaugė idėja susitikti ir kartu aptarti katechezę parapijose su katechetais ir dvasininkais, apžvelgti šio svarbaus darbo reikšmę ir bendromis jėgomis padėti žmonėms burtis į parapijų bendruomenes. Vyskupas padėkojo susirinkusiems arkivyskupijos parapijų katechetams ir mokyklų tikybos mokytojams, kunigams už jų bendrą darbą ir pastangas.

Dr. V. Vainilavičiūtė pristatė ir trumpai aptarė popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkąjį paraginimą apie katechezę mūsų laikais *Catechesi tradendae* ir Bendrąjį katechezės vadovą, akcentuodama šių Bažnyčios dokumentų svarbą evangelizuojant parapijos žmones. Konferencijos dalyviai nagrinėjo darbo parapijose specifiką.

Akcentuota bendradarbiavimo su parapijos dvasininkais, šeimomis, mokymosi institucijomis svarba.

Teologijos lic. R. Oželis skaitė pranešimą „Tėvų katechezė kaip pastoracinis Bažnyčios uždavinys rengiant vaikus įkrikščioninimo sakramentams“. Prelegentas atkreipė dėmesį, kad tėvų rengimas vaikų krikštui turėtų susidėti iš dviejų dalių: teorinės ir praktinės. Pirmiausia reikėtų bent minimaliai tėvus supažindinti su svarbiausia Evangelijos žinia, Išganymo istorija, pagrindinėmis tikėjimo tiesomis ir visa tai įtvirtinti praktinių užsiėmimų metu. R. Oželis atskleidė katechezės turinį ir tai, kokiomis priemonėmis ši katechezė įgyvendintina.

-jp-

Vaikų ir jaunimo meno kolektyvų šventė

Sausio 22 d. Marijampolėje vyko kasmetinė Vilkaviškio vyskupijos vaikų ir jaunimo meno kolektyvų šventė „Giedu ir dainuoju Dievui ir Tėvynei“, siekianti ugdyti jauniosios kartos tikėjimą ir meilę gimtajam kraštui. Ją organizavo Vilkaviškio vyskupijos *Caritas* ir Marijampolės moksleivių kūrybos centro choro studija „Vyturėlis“. Šventėje dalyvavo 13 kolektyvų, jų narių skaičius siekė pustrėčio šimto.

Renginys prasidėjo Marijampolės bazilikoje šv. Mišiomis, kurioms vadovavo vysk. Rimantas Norvila, o pamokslą pasakė kun. Andrius Šidlauskas MIC, gyvai ir vaizdžiai pakvietęs į įvairias gyvenimo negandas, užgaulės atsiliepti Viešpatį šlovinančia giesme. Po to visi šventės dalyviai susirinko gruodžio pabaigoje atidaryto Marijampolės kultūros centro erdviuje 800 vietų salėje. Sveikinimo žodyje vysk. Rimantas Norvila pasidžiaugė ne tik pačia švente, bet ir visapusiškai praturtinančiu bendravimu, kuris lydėjo parengiamuosius darbus. Koncerto metu religines giesmes keitė dainos apie Tėvynę, kelis kūrinius atliko Marijampolės moksleivių kūrybos centro šokių grupė „Arabeskas“. Šiam centrui atstovavo ir du choro studijos „Vyturėlis“ kolektyvai – jaunių ir jaunučių chorai. Taip pat pasirodė dar keletas grupių iš Marijampolės: jaunučių choras bei ansamblis „Žiburiukai“ iš darželių-mokyklų „Želmenėliai“ ir „Žiburėlis“, jaunių chorai iš Rygiškių Jono gimnazijos ir Vilkaviškio vys-

dovas Ramūnas Jukna, Panevėžio vyskupijos generalvikaras kunigas Robertas Pukenis, kunigas kanauninkas Bronius Antanaitis, Šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos klebonas kanauninkas Petras Baniulis, altarisas Vytautas Marozas ir vikaras Saulius Černius. Pamokslą pasakė evangelikų reformatų kunigas Julius Norvila.

-sm, kss, irat, vp-

Palaimintojo J. Matulaičio mirties 78-ųjų metinių minėjimas

Vilniuje

Sausio 26 d. Šv. Kryžiaus namų salėje Marijos vargdienių seserų iniciatyva buvo paminėtos pal. Jurgio Matulaičio mirties 78-osios metinės. Iš pradžių seserys parodė biografinį Jurgio Matulaičio skaidrių montažą, vaizdus palydėdamos pasakojimu apie palaimintojo gyvenimą. Minėjimo dalyviams atsiskleidė itin gyvas ir iš tiesų neeilinis vyskupo gyvenimo kelias: nuo skurdžios vaikystės iki studijų garsiuose to meto Europos universitetuose, per skaudžią ganytojišką patirtį Vilniaus vyskupijoje į Lietuvos bažnytinės provincijos steigimo verpetus, ir nuolatinis visuotinis šventumo skelbimas iki paskutiniųjų žodžių mirties valandą: „Rikiuokitės ir pasišveskite“.

Po to dr. Paulius Subačius kalbėjo apie palaimintojo laiškus draugui Pranciškui Būčiui. „Sakome, kad turime mažai šventųjų, bet, nepaisant negausos, net ir tų, kuriuos turime, tarsi neturime“, – pranešimo pradžioje konstatavo prelegentas. Nuo nepriklausomybės pradžios kun. Vaclovas Aliulis ir vargdienių seserys stengėsi užpildyti šią „neturėjimo“ spragą, o dabar kardinolo A. J. Bačkio sprendimu Vilniaus arkivyskupijoje rengiamas projektas, kurio tikslas išleisti 1905–1907 m. rašytus palaimintojo vyskupo laiškus geriausiajam savo draugui kun. Būčiui ir Būčio laiškus jam.

Istorikė Genovaitė Gustaitė kalbėjo tema „Asmenybės atspindys nekrologų atgarsiuose“. Prelegentės teigimu, apie vyskupo mirtį visomis kalbomis pasirodžiusiuose pranešimuose išryškėjo keletas bendrų akcentų: tai vyskupo gyvenimo ir žodžio atitikimas, visuotinis šventumo skelbimas, herojiškų savybių Vilniaus vyskupavimo laikotarpiu iškėlimas. Istorikė atkreipė dėmesį, kad tiek pranešimuose apie mirtį, tiek liudininukų atsiminimuose atsispindėjęs liūdesys yra itin nuoširdus. „Iškilingos laidotuvės būtų surengtos kiekvienam Apaštalo Sosto legatui, bet gaudulio nesurežisuosi“, – pabrėžė istorikė. Laikraštyje „Die jiddische Stimme“ pranešimas apie vysk. Jurgio Matulaičio mirtį buvo įdėtas pirmajame puslapyje. „St. Yla rašė, kad anuomet J. Matulaičio mirties dieną pradėjo gausti visų bažnyčių varpai. Šiomet sausio 27-ąją Vilniaus bažnyčių varpai negaus, – sakė istorikė G. Gustaitė, – bet kaip būtų gera, jei pal. J. Matulaičio varpai sugaustų mūsų širdyse“.

Sausio 27 d. vakare Vilniaus pal. Jurgio Matulaičio bažnyčioje buvo švenčiama iškilminga liturgija. Po šv. Mišių tikintieji klausėsi paskaitos apie palaimintojo vyskupo Jurgio gyvenimą ir dvasingumą.

Kardinolas A. J. Bačkis šiais metais paragino Vilniaus arkivyskupijos ir ypač Pal. Jurgio Matulaičio bendruomenės narius melstis, kad palaimintasis Vilniaus vyskupas greičiau būtų paskelbtas šventuoju.

Kaune

Sausio 30 d. pal. J. Matulaičio mirties 78-osios metinės buvo paminėtos Pal. J. Matulaičio vienuolyno koplyčioje po šv. Mišių. Renginį vedęs kun. E. Rimavičius pabrėžė, kad palaimintasis Jurgis visą gyvenimą atidavė Dievui tarnaudamas žmonėms. Jo troškimas „noriu būti viskas visiems“ išspildė jo darbuose Kristui ir Lietuvai.

Ses. R. Garnevičiūtė pasidalijo išvalgomis apie palaimintojo paskutinius dvejus gyvenimo metus, tarnystę Dievui ir Bažnyčiai, paremtą jo herbe įrašytu šūkiu – „blogį nugalėti gerumu“, bažnytinę ir visuomeninę veiklą, jo kaip arkivyskupo ir apaštališkojo vizitatoriaus nuopelnus Lietuvai. Ses. R. Garnevičiūtė pasakojimą pagyvino istorine medžiaga – palaimintojo relikvijų perkėlimo vaizdo įrašu, darytu 1987 m. liepos 11 d., paskelbimo palaimintuoju iškilmių Marijampolėje išvakarėse. Ses. R. Garnevičiūtė susirinkusiems padovanojo pal. J. Matulaičio paveikslėlius su jo drabužio relikvija ir malda.

Minėjime dalyvavo ir žodį tarė Seimo narys A. Dumčius, mons. K. Senkus. Giedojų koplyčios jaunimo choras.

Marijampolėje

Sausio 27 d. Marijampolės bazilikoje, iškilmingai minint pal. Jurgį Matulaitį, šv. Mišioms vadovavo vysk. Jonas Boruta SJ. Kartu su juo koncelebravo vyskupai Jonas Ivanauskas, Juozas Matulaitis, Rimantas Norvila, Juozas Preikšas, Juozas Žemaitis MIC ir apie dvidešimt kunigų. Per pamokslą Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis prisiminė 1987-aisiais įvykusią palaimintojo beatifikaciją kaip didelę dovaną Lietuvai, tada šventusiai Krikšto 600 metų jubiliejų. Po to ganytojas peržvelgė kai kurias mūsų dienų aktualijas, apgailestaudamas, kad dažnai abejingumą moralinėms vertybėms yra bandoma pridengti demokratijos skėčiu. Vyskupas kvietė šeimas bendrai maldai, ragino gyvenimą atnaujinti Jėzuje, Eucharistijoje – tame šaltinyje, kuris gaivino pal. Jurgį ir visus šventuosius. Iškilmės baigėsi tradicine bendra malda palaimintojo koplyčioje, šventiškai papuoštoje degančiomis žvakėmis, gėlėmis, liudijančiomis tikinčiųjų pagarbą ir meilę. Jų žvilgsniai krypo į giedrą ir ramų arkivyskupo veidą senoje fotografijoje – tą vaizdą, kuriuo pasibaigė dar pusvalandį prieš šv. Mišias vykusią meditacija, palydėjusi Jurgio Matulaičio gyvenimo ir minčių takais. -sm, jp, apn-

Konferencija apie pagalbą sergantiems priklausomybėmis

Sausio 21–22 d. Lietuvos Caritas drauge su partneriais iš Vokietijos – Oldenburgo krašto Caritas ir Vokietijos Kryžiaus sąjunga – Kaune surengė konferenciją „Pagalba sergantiems priklausomybėmis“. Konferencijoje dalyvavo apie 30 asmenų: dvasininkai, Caritas savanoriai, gydytojai, socialiniai darbuotojai, psichologai, anoniminiai alkoholikai, besidomintys alkoholinės priklausomybės prevencijos ir gydymo klausimais iš Kauno arkivyskupijos, Kaišiadorių, Panevėžio, Vilkaviškio vyskupijų. Pranešimus skaitė Oldenburgo Caritas referentas priklausomybių, psichiatrijos ir pagalbos neįgaliesiems klausimais Josefas Wolkingas, Kryžiaus sąjungos reikalų vedėjas Heinas-Josefas Janssenas ir Oldenburgo Kryžiaus sąjungos dvasinis asistentas kun. Josefas Honkompas, pats sergantis priklausomybe nuo alkoholio.

Anot Lietuvos Caritas generalinio direktoriaus kun. R. Grigo, sveikinusio konferencijos svečius ir dalyvius, nuolat didėjantis priklausomybės ligonių skaičius kelia nerimą ir skatina operatyviau kurti veiksmingą strategiją ir pagalbos sistemą, padedančią įveikti ar sumažinti alkoholizmo bei jį lydiančios degradacijos grėsmes. „Rengdami šią konferenciją ir kviesdami į ją katalikiškojo tikėjimo motyvuotus, daugelį dešimtmečių Vokietijoje dirbančius ir gerų rezultatų pasiekusius specialistus, tikimės, kad tai suteiks impulsą kurti bažnytinės pagalbos sistemą nuo alkoholinės priklausomybės kenčiantiems žmonėms“, – sakė kun. R. Grigas. Pasak jo, šios konferencijos tikslas – drauge su projekto partneriais iš Oldenburgo Caritas ir Kryžiaus sąjungos, Lietuvos Caritas, Bažnyčios vadovybe sukurti alkoholių savivalbos grupių parapijose koncepciją bei aptarti šioje srityje jau dirbančių krikščioniškų bendrijų veiklos derinimą.

kupijos Krikščioniškosios kultūros centro vidurinės mokyklos, Šv. arkan-gelo Mykolo parapijos jaunimo ansambliis, Petro Armino vidurinės mokyklos vokalinis ansamblis, Marijonų vidurinės mokyklos choras ir kamerinis orkestras. Be to, šventėje koncertavo vokaliniai ansambliai iš Leipa-lingio vidurinės ir Prienų meno mokyklų bei Alvito parapijos choras.

Paskutinis šventės akordas buvo jungtinio choro sugiedota „Tylis naktis“. Pabaigoje visiems nuoširdžiai padėkojo Vilkaviškio vyskupijos Caritas direktoriaus pavaduotoja gydytoja Emilija Montvilienė, kuri kartu su Marijampolės moksleivių kultūros centro choro studijos „Vyturėlis“ vadovais Daiva ir Albinu Naktinskais buvo šio renginio įkvėpėja.

-apn-

Giesmių konkurso laureatų koncertas

Sausio 30 d. Vilkaviškyje surengtas dekanato moksleivių giesmių konkurso „Cantate Domino canticum novum“ („Giedokite Viešpačiui naują giesmę“) laureatų koncertas. Šventės pradžioje šv. Mišias katedroje aukojo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Jų metu giedojų Kybartų parapijos jaunieji choristai. Ganytojas kvietė melstis už giesmininkus, per pamokslą kalbėjo apie su meile artimam žmogui duodamos dovanos nešamą džiaugsmą, o jaunų širdžių giesmes apibūdino kaip nuostabią šlovinimo dovaną Viešpačiui. Vėliau Vil-kaviškio parapijos namų salėje sveikindamas koncerto dalyvius bei žiūrovus vyskupas džiaugėsi tokiu žmonių susibūrimu siekiant kurti gerą ir grožį, kurie liudija Dievo artumą ir kitus praturtina kilniais siekais.

Vilkaviškio dekanato moksleivių giesmių konkursas „Cantate Domino canticum novum“ yra tradicinis, iš pradžių vykęs kasmet, o vėliau – kas dvejus metus. Dabartiniame, jau dešimtą kartą surengtame konkurse dalyvavo 400 įvairaus amžiaus moksleivių iš daugumos rajono mokyklų, taip pat nuošalesnių bei nedidelių. Pirmasis turas vyko gruodžio mėnesį atskirose zonose. Į laureatų koncertą atrinkti buvo 35 kolektyvai: solistai, duetai, ansambliai, chorai.

Beveik tris šimtus koncerto dalyvių nuoširdžiai palaikė jų tėvai, seneliai,

mokytojai ir kiti žiūrovai. Šio konkurso iniciatorius ir vertinimo komisijos pirmininkas Vilkaviškio dekanas prel. Vytautas Gustaitis padėjo mokytojams, pasistengusiems, kad jaunieji giesmininkai pajustų giesmės grožį ir koncerto metu suspindėtų jų talentas šlovinti Viešpatį. Prelatas pasidžiaugė širdžių bendryste, kuri atsirado ir sutvirtėjo visiems kartu besirengiant konkursui. Dekanas jaunuosius giesmininkus apdovanojo saldžiais šokoladais, taip pat įteikė laureatų diplomus, o mokytojams – po padėkos raštą ir Šventojo Rašto knygą.

-bn-

Atnaujinama sužadėtinų rengimo programa

Sausio 28–30 d. Kaune vyko Lietuvos šeimos centro konferencija, skirta sužadėtinų rengimo Santuokos sakramentui programos atnaujinimui. Joje dalyvavo apie trisdešimt Lietuvos vyskupijų atstovų, specialistų ir savanorių, dalyvaujančių sužadėtinų rengimo programoje ir šios programos tobulinimo procese. Konferencijoje buvo toliau tęsiamas 2004 m. lapkričio mėn. vykusios panašios mažesnės apimties konferencijos darbas. Po anuometinės konferencijos buvo suformuluotos 8 temos atnaujinamai programai. Sausio 28–30 d. konferencijos dalyviai pasiskirstė į 4 darbo grupes ir nagrinėjo temų turinį, tarpusavio sąsajas bei seką. Metodikos klausimai sąmoningai atidėti vėlesniam laikui. Po grupinio darbo ir bendrų pasitarimų nutarta, kad iki balandžio mėn. kiekviena darbo grupė pateiks savo aptariamų temų išplėstinius turinio prašymus, kuriuos vėliau Lietuvos šeimos centras derins su LVK šeimos taryba.

Sužadėtinų rengimo Santuokos sakramentui programa Lietuvoje vykdoma nuo 1997 m. Iki šiol įvairiose Lietuvos vyskupijose ji apimdavo 4–7 susitikimus, per kuriuos besirengiantiems bažnytinei santuokai būdavo pateikiami socialiniai, psichologiniai šeimyninio gyvenimo aspektai, dėstomi natūralaus šeimos planavimo principai, aiškinama Santuokos sakramento samprata. 2004 m. Lietuvos vyskupų pageidavimu buvo pradėtas sužadėtinų rengimo Santuokos sakramentui programos atnaujinimas. Atnaujinimo programą remia Lietuvos Vyskupų Konferencija ir Vokietijos katalikų akcija *Renovabis*.

-kl-

J. Wolkingas apžvelgė priklausomybių situaciją Vokietijoje. Jis pabrėžė, kad Vokietijos visuomenės požiūris į priklausomybę nuo alkoholio ypač smarkiai pasikeitė nuo 1968 m., po to, kai Pasaulinė sveikatos organizacija pripažino alkoholizmą liga. Ši priklausomybė apima įvairaus amžiaus ir įvairių socialinių sluoksnių žmones. Problemoms mastai tokie dideli, kad jos neįmanoma išspręsti vien specialistų jėgomis, be savivalbos struktūrų. Nepaisant visuomenės pastangų užkirsti kelią priklausomybėms, ligonių skaičius nuolat didėja arba, pavyzdžiui, priklausomybės nuo alkoholio atveju, stabiliai išlieka didelis. Taip pat atsiranda naujų priklausomybės formų, pavyzdžiui, liguistas prisirišimas prie medijų vartojimo. Kai kurios priklausomybės susijusios su medžiagų vartojimu: priklausomybė nuo valgio, alkoholio, nikotino, narkotikų. Priklausomybės sukelia ir kitokios priemonės, pavyzdžiui, įsitraukimas į lošimus. Prelegentas atkreipė dėmesį į dviprasmišką valstybės mokesčių politiką. Viena vertus, kovojama su priklausomybėmis, kita vertus, biudžetas papildomas mokesčiais už priklausomybę sukeliančias priemones. Pavyzdžiui, 2001 m. Vokietijoje iš lošimo automatų surinkta 723 mln. eurų mokesčių. Prelegentas apžvelgė priklausomybės įgijimo rizikos veiksnius: paveldimumą, seksualinį piktnaudžiavimą, tapatybės sutrikimus, socialines ir dvasines krizes, taip pat įvardijo, kas galėtų padėti priklausomybę turinčiam žmogui atgauti dvasinį saugumą, pasitikėjimą savimi. J. Wolkingas aptarė kompleksinę priklausomybių gydymą, apimančią įvairias grandis: šeimos narius, savivalbos struktūras, medicininę pagalbą, terapiją, priklausomybių prevenciją mokyklose, įstaigose ir kt.

Kryžiaus sąjungos reikalų vedėjas H.-J. Janssenas supažindino su šia didžiausia Vokietijoje katalikiška priklausomybių savivalbos draugija. Kryžiaus sąjunga turi daugiau kaip šimtmečio istoriją: 1896 m. Achene Kryžiaus sąjungą įkūrė kun. J. Neumanas, vėliau tapęs dominikonu tėvu Anno. Visoje Vokietijoje kiekvieną savaitę apie 30 tūkst. priklausomybes turinčių asmenų arba jų šeimų narių buriasi į apie 1600 grupių. Organizacijos raidoje ypač reikšmingi buvo 1968 m., kai Vokietijos visuomenėje priklausomybė nuo alkoholio imta laikyti liga. Nuo to laiko Kryžiaus sąjunga iš „blaivystės draugijos“ tapo „savivalbos draugija“. Nuo tada patys priklausomybių turintys ligoniai galėjo užimti draugijos vadovų postus. Sergantieji priklausomybėmis patys dalyvauja priimant sprendimus dėl tolesnės Kryžiaus sąjungos raidos. Darbas grupėse vykdomas pagal principą: „Pagalba, vedanti į savivalbą“. Nuo 2004 m. Kryžiaus sąjungai visuomeniniais pagrindais vadovauja pirmininkė, kurios vyras turi priklausomybę nuo alkoholio.

Kryžiaus sąjungą sudaro 26 vyskupijų ar federacinių žemių draugijos, savo ruožtu vienijančios miestų ar vietovių savivalbos grupes. Kryžiaus sąjungos savivalbos grupių tinklas kur kas tankesnis pietiniuose, tradiciškai katalikiškuose Vokietijos regionuose. Kryžiaus sąjunga yra Freiburge įsikūrusio Vokietijos *Caritas* šakinė specialiosios veiklos draugija. Organizacijos biure Hamme dirba 9 etatiniai darbuotojai, kurie rūpinasi administracija, narių ugdymu ir kvalifikacijos kėlimu. Pasak J.-H. Jansseno, statistškai apibendrinus savivalbos grupių veiklą, galima didžiuliu tuo, kad iš lankiusių grupes 85 proc. pavyko išlaikyti abstinenciją, tik 15 proc. atkrito į ankstesnę priklausomybės elgseną. Tačiau pusė tų atkritusių, padedant grupei ar specialiai terapijai, vėl grįžta į abstinenciją. Kryžiaus sąjungos veikla dviem trečdaliais finansuojama iš nario mokesčio (3 eurai per mėnesį).

35-erius metus Oldenburgo krašte kunigaujantis kun. Josefus Honkompas sakė prieš 18 m. gydėsis nuo alkoholizmo ir nuo tada gyvenantis blaiviai. Jis liudijo apie savo kelią suvokiant priklausomybę kaip ligą. Kunigas teigė, kad jam stiprybės teikia atviras ir viešas ligos pripažinimas parapijiečiams. Oldenburgo krašto Kryžiaus sąjungos dvasinis asistentas pasakojo apie Vokietijos hierarchų dėmesį priklausomybių problemoms. Prelegentas apžvelgė alkoholinei priklausomybei būdingą kaltės suvokimą.

Atsakinėdami į dalyvių klausimus specialistai iš Vokietijos sakė, kad kai kurios profesijos statistiškai priklauso didesnės negu visuomenės vidurkis rizikos grupei, tarp jų, beje, gydytojai ir kunigai.

Kun. R. Grigas apibendrinamas išreiškė viltį, kad Kryžiaus sąjungos pavyzdžiu besiremianti iniciatyva bus priimtina daugeliui žmonių, jau seniau besidarbuojančių priklausomybių srityje. Tai anaip tol nereiškia konkurencijos sėkmingai veikiančioms grupėms, ypač AA grupėms. Jis pasiūlė toliau tęsti darbą aptariant savivalbos grupių kūrimo Lietuvoje projektą su Vokietijos partneriais.

Kitą dieną buvo detalizuojamas būsimos bendros veiklos projektas, numatytas dvejų metų laikotarpiui. Bus parinktas projekto koordinatorius ir apie 20 būsimų vadinamųjų multiplikatorių, dirbsiančių visuomeniniais pagrindais. Mokymų metu būsimieji vadovai (multiplikatoriai) įgis socialinių, medicininių, psichologinių bei teisinių žinių, taip pat praktinių įgūdžių, kaip įtraukti žmones su priklausomybėmis ir jų artimuosius į savivalbos grupes. Seminarus multiplikatoriams ves ir projektą koordinuos Lietuvos Caritas, apmokymus organizuos Lietuvos ir Vokietijos specialistai, dalykai bus dėstomi atsižvelgiant į vietos sąlygas ir jau turimą partnerių Vokietijoje patirtį. Projekte dalyvauti kviečiami pasauliečiai ir dvasininkai. Šį projektą bus siūloma apsvarstyti ir Lietuvos Vyskupų Konferencijai. -jP-

Atsinaujinimo diena „Dievas pasirinko, kas pasauliui silpna“

Sausio 31 d. į Kauną, Vytauto Didžiojo universiteto salę, katalikų bendruomenės „Gyvieji akmenys“ pakviesti, gausiai susirinko „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių nariai iš visos Lietuvos drauge su kitais tikinčiais švęsti Atsinaujinimo dieną ir paliudyti Šviesą, sklindančią iš to, kas pasauliui atrodo kvaila ir silpna (plg. 1 Kor 1, 27).

„Tikėjimas ir Šviesa“ – tai bendruomenių judėjimas, gimęs Prancūzijoje per 1971 metų Velykas piligriminės kelionės į Lurdą metu. „Tikėjimo ir Šviesos“ pašaukimas – padėti proto negalios žmonėms atskleisti savo dovanas, dalytis savo širdies turtais, draugystės džiaugsmu.

„Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės savo misiją grindžia ne veikla, o atviru, priimančiu ir vienijančiu buvimu drauge su proto negalios žmonėmis, todėl ir Atsinaujinimo dienos konferencijos buvo veikiau ne teoriniai apmąstymai, bet draugystės su žmonėmis, kurių jau pats buvimas yra ženklas mums ir pasauliui, liudijimas. Tarp konferencijų darniai įpintos judesių palydimos „Tikėjimo ir Šviesos“ giesmės, pantomimos vaizdeliai, pasidalijimai padėjo proto negalios žmonėms paliudyti savo tikėjimą, viems suprantama kalba išreikšti tai, kuo jie gyvena.

Konferencijoje „Silpnume mano stiprybė, nes Dievas pasirinko, kas pasauliui silpna“ kun. Erastas Murauskas, vienos iš „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių kapelionas, remdamasis savo patirtimi, šv. Pranciškaus Asyžiečio, Motinos Teresės pavyzdžiais, pasakojo apie gyvenimą keičiančius susitikimus su silpnaisiais. „Tai mes, sveikieji, esame neįgalūs – neįgalūs mylėti. Ir silpnieji mums primena, kas yra gyvenimas, ką reiškia mylėti“, – pabrėžė kun. E. Murauskas. Anot kalbėtojo, dažnas į „Tikėjimą ir Šviesą“ ateina tikėdamasis padėti neįgaliesiems, o įvyksta priešingai – jie padeda, jie nudžiugina iki sielos gelmių, šie mažieji „tiesiog praveria dangaus vartus“. Kun. E. Murauskas tvirtino, kad susitikimas su proto negalios žmonėmis – tai kvietimas patirti ir priimti savo silpnumą, nusiplėšti visas kaukes, iš tikrųjų tapti savimi, tai ypač svarbu kiekvienam kunigui.

Renginiai Panevėžio vyskupijoje

„Alfa“ kursai

Sausio 14 d. atsakingieji „Alfa“ kursų vadovai iš įvairių dekanatų (Anykščių, Biržų, Panevėžio, Utenos) buvo susirinkę pasitarti ir aptarti „Alfa“ kursus. Pasak Utenoje „Alfa“ kursuose dalyvaujančio dekanato kun. Sauliaus Kalvaičio, susitikimas buvo visiems naudingas, nes „padrąsina baimingus, atveria naujus horizontus besidžiaugiantiems“. Prieita prie bendros nuomonės, kad būtinas kunigų palaikymas.

Programa „Atgaivink“

Sausio 19 d. Dievo Apvaizdos vienuolyne ses. Ignė Marijošūtė, pagrindinė „Atgaivink“ programos koordinatorė, sukviėtė asmenis, dalyvaujančius Panevėžio vyskupijos parapijose vykdomoje programoje, IV etapo parengiamajam susitikimui. Ketvirta pakopa skirta mokinystės temai. Ses. Ignė akcentavo, jog „mokinys maitinasi drauge su Bažnyčios bendruomene švęsdamas Eucharistiją, priimdamas sakramentus, skaitydamas Šv. Raštą, klausydamas pamokymų, pats ir drauge su bendruomene melsdamasis“.

Kunigų tarybos posėdis

Sausio 25 d. Panevėžio kurijoje įvyko vyskupijos kunigų tarybos posėdis, kuriame aptarta Eucharistijos metų šventimo tvarka, kun. A. Lipniūno 100 metų minėjimas vyskupijos parapijose ir kiti einamieji klausimai. Posėdžiui vadovavo vysk. Jonas Kauneckas.

Kunigai tarėsi, kaip reformuoti mokesčio kunigų seminarijos išlaikymui tvarką. Buvo pritarta kanclerio Romualdo Zdanio siūlymui Eucharistijos metus minėti nuolatine Švč. Sakramento adoracija vyskupijoje. Panevėžio katedroje nuolatine Švč. Sakramento adoracija vyksta jau nuo spalio mėn. Ir čia niekada netrūksta tikinčiųjų. Buvo nuspręsta mažesnėse parapijose apsiriboti tik Mišiomis, procesija ir trumpa adoracija, o didesnėse, iš anksto informuojant ir sutelkiant žmones, organizuoti visą parą trukančią adoraciją. Katedroje Eucharistijos metus numatyta užbaigti Eucharistijos diena ir eucharistine procesija mieste. Tokias procesijas rengti patariama ir miestuose bei miesteliuose.

se Devintinių proga. Katechetikos centras savo ruožtu organizuos vyskupijos piešinių ir rašinių Eucharistijos tema konkursą, kurio rezultatai bus apibendrinti gegužės mėn.

Numatyta kun. A. Lipniūno 100 metines paminėti visoje vyskupijoje. Buvo pritarta ses. Ignės Marijošiūtės nuomonei, jog Lietuvoje nepakankamai populiarinami iškilūs Lietuvos žmonės, silpna istorinė savimonė, tautinis mentalitetas. Nutarta pavesti Jaunimo ir Katechetikos centrums parengti populiarią medžiagą ir programą, kuri padėtų organizuoti kun. Alfonso Lipniūno šimto metų sukakties minėjimą parapijose.

Ateitininkų žiemos akademija

Sausio 27–30 d. Kuršėnuose apie šimtas ateitininkų studentų susirinko į savo Žiemos akademiją „Aš pats sau mįslė“. Akademijos dalyviams skaityti pranešimai apie asmenybės brandą, mūsų laikmetį, bandyta apibrėžti tikrąjį inteligentiškumą. Akademijoje vyko filmo apie Motiną Teresę peržiūra ir diskusijos.

Sausio 29 d. ateitininkai studentai prie Kryžių kalno esančiame pranciškonų vienuolyne dalyvavo šv. Mišiose, kurias aukojo broliai pranciškonai. Po šv. Mišių paskaitą apie Eucharistiją skaitė Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Pranešimui pagrindines mintis pasirinkęs iš savo laiško Kalėdų proga ganytojas komentavo, ką Eucharistija reiškia žmogaus gyvenime. Studentai ateitininkai domėjosi Eucharistijos metų tema. Vyskupas pasidalijo Bažnyčios mokymu apie Eucharistiją kaip Bažnyčios gyvenimo ašį ir asmeniniu liudijimu.

Praktėlių paroda Rokiškyje

Rokiškyje jau septinti metai organizuojama praktėlių paroda. Praktėlių uždarymo iškilmės vyko sausio 28 d. Rokiškio kultūros centre. Iškilmėse dalyvavo per 200 įvairaus amžiaus žmonių, daugiausia jaunimo. Daug gražių žodžių išsakė Rokiškio meras ir pagrindinis parodos rėmėjas šiais metais Egidijus Vilimas. Šiemet parodos ekspozicijoje pristatytos 98 naujos praktėlės iš molio, medžio, stiklo, šiaudų, tekstilės, popieriaus. Sausio 27 d. parodą apžiūrėjo apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkiv. dr. Peteris Stephanas Zurbruggenas. Kiek

Konferenciją „Mažutėliai – džiaugsmo ir vienybės mokytojai“ vedęs atsakingasis už „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenes Rytų ir Vidurio Europoje Darius Chmieliauskas pabrėžė, kad „Tikėjimas ir Šviesa“ anaip tol negimė iš džiaugsmo, veikiau priešingai – iš priimto ir perkeisto skausmo, kančios gimė džiaugsmas, lydintis šias bendruomenes. „Natūralu, – teigė kalbėtojas, – kad tėvai, gimus neigiamam kūdikiui, klausia Dievo, kodėl, už ką jiems ši kančia. Panašus klausimas kilo ir Jėzaus amžininkams. Jėzus atsakė: „Nei jis nenusidėjo, nei jo tėvai, bet jame turi apsireikšti Dievo darbai“ (Jn 9, 3)“. Anot D. Chmieliausko, būtent per neigaliuosius, silpnuosius apsireiškia Dievo meilė mums. Esu mylimas ir svarbus toks, koks esu, su visais savo silpnumais. Turime mokytis silpnųjų veiduose išvelgti Kristaus veidą. Anot kalbėtojo, silpnieji mus išvaduoja nuo „produktyvios, pieningos karvės sindromo“, t. y. nuo efektyvumo iškėlimo aukščiau už buvimą kartu, aukščiau žmogaus kaip Dievo vaiko vertės. D. Chmieliauskas konferenciją baigė mintimis apie silpną, neįgalų žmogų kaip vėl suvienijantį beišyrančią šeimą, suburiančią net skirtingų tikėjimų žmones.

Konferencijose išsakytas mintis savo liudijimais papildė viešnios iš Rusijos „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių, Lietuvos bendruomenių atsakinieji, kapelionai, bičiuliai ir jų tėvai.

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai pasiskirstė į darbo grupes. Vieni panoro drauge su bendruomenių žmonėmis pasimokyti jų šokių, dainų ir žaidimų, kiti nusprendė nuodugniau susipažinti su „Tikėjimu ir Šviesa“ žiūrėdami filmus apie bendruomenių gyvenimą. Norintieji užtarimo maldos rinkosi į salę.

Darbo grupėje „Tikėjimas ir Šviesa iš arčiau“ nuo pat judėjimo pradžios Lietuvoje jame dalyvavusios Irena Morkuvienė ir Ilona Kušleikaitė pasakojo apie „Tikėjimo ir Šviesos“ įsikūrimą Lietuvoje 1991 m., netrukus po Jeano Vanier apsilankymo, jo plitimą ir kasdienį bendruomenės gyvenimą. Pasak kalbėjusiųjų, „Tikėjimas ir Šviesa“ – tai susitikimų bendruomenė, kurios centre – proto negalios žmonės, vadinami bičiuliais. Bendruomenę taip pat sudaro jų šeimos nariai ir draugai, žmonės, ateinantys padėti, pabendrauti, pabūti kartu. Bendruomenėse itin svarbi draugystės ir ištikimybės atmosfera, kurios garantas – bičiuliai. Per mėnesinius bendruomenės susitikimus kartu meldžiamasi, dalijamasi vargais ir džiaugsmais, švenčiama, rengiama agapė, žaidžiama. Vasarą bendruomenės renkasi į kelių dienų stovyklas, kartais vyksta į piligrimystes. Grupėje liudijusieji „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių nariai apibūdino savo bendruomenes kaip gydančias širdis, mokančias būti mažus ir ištikimus.

Dariaus Chmieliausko ir kun. Erasto Murausko vestoje darbo grupėje „Mažutėliai krikščioniškose bendruomenėse“ buvo kalbama apie mažutėlių vietą Bažnyčioje, apie jų nešamą meilės dovaną. Dalyvavusieji liudijo, kaip ši dovana, jei ji priimama, keičia žmones ir bendruomenes. Deja, ne tik visuomenė, bet ir ne kiekviena parapiinė bendruomenė įstengia šią neįgalųjų nešamą dovaną suvokti, priimti.

Atsinaujinimo dieną vainikavo bendruomeniškai švęstos šv. Mišios. Jų koncelebracijai vadovavo Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas. Ganytojas pasveikino „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių narius, padėjo už tikrosios žmogaus vertės liudijimą Bažnyčioje ir pasaulyje. Vysk. J. Ivanauskas homilijoje, remdamasis tos dienos Dievo žodžiu, itin atitikusiu Atsinaujinimo dienos temą, kvietė linksmintis ir džiūgauti, nes Dievas pasirinko, kas pasauliui atrodo silpna, žemos kilmės, nevertinga. Ganytojas ragino melsti Dievą, kad jis padarytų mus palaiminimo ženklų žmonijai.

-ap-

Pagerbtas mons. Alfonsas Svarinskas

Sausio 23 d. Kaune iškilmingai buvo paminėtos monsinjoro Alfonso Svarinsko 80-osios gimimo ir 50-osios kunigystės metinės.

Arkikatedroje bazilikoje šv. Mišias koncelebravo arkivyskupas S. Tamkevičius, mons. V. Kazlauskas, mons. V. Senkus, kun. K. Ambrasas SJ, mons. A. Svarinskas. Jubilianto sakytame pamokslė girdėjosi rūpesčio gaidos dėl dabartinės Lietuvos dvasinės, tautinės, dorovinės būklės. Mons. A. Svarinsko nuomone, ir Bažnyčioje, ir tautoje pasigendama ryškių, kovos dvasia pasižyminčių asmenybių, todėl kai kurių dabarties kunigų polinkis į konformizmą netoleruotinas. Monsinjoras apgailestavo, kad pamažu nyksta katalikiška spauda ir kad iš vidurinių mokyklų užsimota išguiti tikybės pamokas, kad mažėja pašaukimų. Pasak mons. A. Svarinsko, dvasinio, katalikiško, tautinio patriotinio ugdymo srityje laukia didelis darbų frontas, reikalaujantis vienyti ir vyresnės, ir jaunesnės kartos katalikų dvasininkų jėgas.

Po šv. Mišių mons. A. Svarinsko jubiliejaus minėjimas vyko Kardinolo V. Sladkevičiaus memorialinio buto-muziejaus svetainėje. Ir į Mišias, ir į muziejų susirinko daug įvairaus amžiaus žmonių. Monsinjorą ir susirinkusius svečius katalikiška giesme pasveikino Šančių parapijos Dienos centro vaikai, o renginį vedė Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios klebonas kun. Virginijus Veprauskas ir memorialinio muziejaus vedėja Irena Petraitiene pakvietė visus prisiminti iškiliausius jubilianto gyvenimo momentus, pasidalyti susitikimo ir bendradarbiavimo su juo išpūdžiais bei mintimis apie šių dienų Bažnyčios aktualijas.

Arkivyskupas S. Tamkevičius, įteikęs mons. A. Svarinskui padėkos raštą, pasidžiaugė jo asmenybės vientisumu, ištikimybe Dievui ir Tėvynei. Kauno ganytojas papasakojo, kokią įtaką jam, jaunam kunigui, septintajame aštuntajame dešimtmetyje turėjo pažintis su lagerius praėjusiu kun. A. Svarinsku. Bažnyčiai ir tautai dramatišku laikotarpiu jaunesnės kartos katalikų dvasininkams jis buvo kovotojo už krikščioniškųjų vertybių išsaugojimą pavyzdys, neretai ir įkvėpėjas. Arkivyskupas, prisiminęs bendrus siekius Tikinčiųjų teisių gynimo komitete, leidžiant LKB kroniką, organizuojant kitas katalikiškas to meto akcijas, linkėjo jubiliantui, kiek jėgos leidžia, ir toliau būti tiesos šaukliu.

Mons. A. Svarinskas papasakojo apie žmones, turėjusius reikšmės formuojant ir ugdant jį kaip asmenybę. Pirmiausia tai jo tėvai, mokytojai, vėliau Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje sutiktas kun. Petras Rauda, su kuriuo jam teko kalėti lageryje. Pažintis su šia iškilia asmenybe tęsėsi iki pat jo gyvenimo pabaigos. Abeze, lageryje, 1954 m. kunigystės šventimus jam suteikęs vysk. Pr. Ramanauskas, lageryje sutiktas Galicijos unitų metropolitas kardinolas Josifas Slipyj (Kobernychj-Dyčkovski), kun. A. Markaitis SJ visam gyvenimui išliko dvasinio taurumo pavyzdžiais. Šiltu žodžiu monsinjoras prisiminė ir kardinolą V. Sladkevičių, jų bendrus siekius pirmaisiais Atgimimo metais.

Apie tai, kokią reikšmę aštuntojo dešimtmečio katalikiškam jaunimui turėjo susitikimas su kun. A. Svarinsku, prisiminimais ir mintimis pasidalijo soc. m. dr. R. Jurkuvienė-Butkevičiūtė, kun. R. Grigas, ses. A. Pajarskaitė, kun. A. Dumbliauskas, mons. V. Kazlauskas. Kalbėjusieji vieningai pareiškė, kad mons. A. Svarinskas savo pastoracine tarnystėje, aktyvia pilietine pozicija, kovine dvasia ir oria asmenine laikysena yra ir bus pavyzdžiu ne vienai Lietuvos katalikų kartai.

Jubiliejaus proga mons. A. Svarinską sveikino Lietuvos Atgimimo sąjūdžio pirmininkas, LR Seimo narys R. Kupčinskas, Tremtinių ir politinių

anksčiau lietuviško prakartėlių meno nepakartojamumu džiaugėsi Miuncheno universiteto teologijos prof. Birakas. 24 eksponatai įvertinti Rokiškio rajono mero premijomis. Visi parodoje dalyvavusieji gavo parodos dalyvio diplomus ir katalogus. Idėjos organizuoti prakartėlių parodas iniciatorius yra Angello Frossio, nuolatinis kultūros Rokiškio krašte mecenatas.

Pastoracinės tarybos posėdis

Sausio 31 d. Panevėžio kurijoje surengtame pastoracinės tarybos posėdyje buvo toliau tariamasi dėl Eucharistijos metų šventimo. Kitas svarbus klausimas – dalyvavimas Jaunimo dienose Kelne bei pasirengimas joms. Daug dėmesio buvo skiriama katechezės klausimams, tiek rengiant vaikus sakramentams, tiek ugdant tų vaikų tėvus. Susitikimo metu svarstyta dėl katechezės seminarų kunigams, maldos mokyklų kūrimo vyskupijoje Karmelio kelio pavyzdžiu. Taip pat aptarta „Alfa“ kursų padėtis, apžvelgtos galimybės tokius kursus išplėtoti ir kitose parapijose. Pasiūlyta vyskupijoje įkurti Jaunimo ir suaugusių dvasinio ugdymo centrą.

-kad-

Keliais žodžiais

Vilkaviškis. Sausio mėn. duris atvėrė po Vilkaviškio katedrą įrengta šarvojimo patalpa. Joje įrengtos dvi šarvojimo salės (120 kv. m. ir 50 kv. m.), kambariai artimiesiems, sanitariniai mazgai. Didžiąją salę, kaip ir katedrą, puošia K. Morkūno vitražas, simbolizuojantis Kristaus prisikėlimą. Didžiojoje šarvojimo salėje, prieš velionį palydint, bus aukojamos šv. Mišios. Velionio artimieji prirėikus galės pasinaudoti šalia esančia parapijos valgykla.

-bn-

Kybartai. Sausio 15 d. Kybartų mokytojai, susibūrę į leškančiųjų pedagogų sambūrį, ir kolegės iš kitų mokyklų dalyvavo atvirame „Gyvenimo ir tikėjimo“ instituto organizuotame seminare apie Dievą kino mene. Jį vedė Joelle Chaloin-Galiauskas, Sorbonos universiteto menų istorijos magistrė ir kinematografijos studijų doktorantė, Lilio katalikų institute dėščiusi teologinį kino interpretavimą. Gvildenant temą demonstruotos Krzysztofo Kieslowskio, Ingmaro Bergmano, Carlo Dreyerio, Roberto Rosselli-

nio, Andrejaus Tarkovskio filmų ištraukos. Dalyviai mokėsi atpažinti ir vertinti atvaizdo, simbolio, spalvų, rakursų, tylos, garso, judėjimo ir kitas reikšmes. Jie taip pat galėjo susimąstyti apie tai, kaip sąmonę veikia greito veiksmo, koviniai filmai, kurlink juda skubantis žmogus, vis mažiau berandantis vietos apmąstymui, tylai. Visą dieną užsiėmimuose dalyvavusiems mokytojams buvo įteikti kvalifikaciniai pažymėjimai.

-bn-

Kaunas. Sausio 29 d. Kauno Gerojo Ganytojo parapijos pastoracinės tarybos nariai, vadovaujami klebono kun. Jono Stankevičiaus, lankėsi Kėdainių šv. Juozapo parapijos namuose. Svetingai sutikti klebono dekanas kun. Gintaro Pūro ir šios parapijos pastoracinės tarybos narių svečiai grožėjosi restauruojama Šv. Juozapo bažnyčia, apžiūrėjo buvusio vienuolyno patalpose įsikūrusių rajono *Caritas* organizacijos, Šeimos bei Jau-nimo centrų patalpas. Susitikimo metu buvo aptarti kai kurie pastoracinės tarybos veiklos aspektai.

-lm-

Nauji leidiniai

Chiara Lubich. Meditacijos. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2005. – 120 p.

Knygoje pateikiamos mintys – skaidrios, originalios, kartais poetiškos. Tačiau pirmiausia tai – gyvenimo vaisius, vis duodantis gyvenimo sėklų. Meditacijose glūdi esminiai naujo „bendrytės dvasingumo“ elementai. Dvasingumo, pastaruoju metu itin akcentuojamo Jono Pauliaus II ir visiškai atliepiančio į tai, ko giliausiai trokšta šiandienos žmogus.

Chiara Lubich – Fokoliarų judėjimo įkūrėja, vienybės tarp įvairių Bažnyčios tikrovių skatintoja bei pripažinta ne vien ekumenizmo, bet ir religijų dialogo ekspertė.

kalinių sąjungos atstovė A. Ramanauskaitė-Skokauskienė, kauniečiai ir kraštiečiai. Kardinolo Vincento Sladkevičiaus memorialinėje svetainėje aidėjo katalikiškos ir tautinės giesmės, partizaniškos dainos, Lietuvos himnas. Jubilatas, dėkodamas už surengtą minėjimą ir sveikinimus, sakė, kad šią šventę jis priima ne tik kaip pareikštą pagarbą jo asmeniui, bet ir kaip krikščionišką solidarumą kovojant už katalikiškų ir tautinių vertybių saugojimą, jų skleidimą ir įtvirtinimą.

-nr-

Mirė kunigas Vincas Valkavičius (1929–2005)

Sausio 12 d. Hudsono miestelyje, Masačusetso valstijoje, JAV, sulaukęs 75 metų po ilgos ir sunkios ligos mirė istorikas, VDU garbės daktaras kunigas Vincas Valkavičius.

V. Valkavičius gimė 1929 m. Hudsono, JAV. Mokėsi Bostono šv. Jono kunigų seminarijoje, 1953 m. išventintas į kunigus. 1980 m. Bostono kolegijoje įgijo istorijos magistro laipsnį. Dirbo įvairiose amerikiečių ir lietuvių parapijose, nuo 1962 m. Šv. Jurgio lietuvių parapijos klebonas Norvude. Būdamas kunigu, jis visą gyvenimą patarnavo lietuvių ir ne lietuvių kilmės žmonėms, o visą savo veiklą ir darbus paskyrė lietuvybei. Kun. V. Valkavičius aktyviai dalyvavo visuomeniniame lietuvių išėivijos gyvenime, buvo Lietuvos katalikų mokslo akademijos, Lituanistikos instituto, Amerikos lietuvių istorijos, kelių amerikiečių istorijų organizacijų narys. Bendradarbiavo žurnaluose *Lituanus*, *Historical Journal of Massachusetts*, *Polish American Studies*.

Kun. V. Valkavičius rinko, tikslino, tyrinėjo, sistemino informaciją apie JAV lietuvių išėivijos gyvenimą ir veiklą. Jo įnašas į Amerikos lietuvių istoriografiją yra gan svarbus: jis rašė anglų kalba, išleido 13 knygų, parašė 65 straipsnius, 37 knygų apžvalgas, 15 įvairių enciklopedinių straipsnių.

Kun. V. Valkavičius tyrinėjo ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų emigracijas. Amerikos akademiniuose leidiniuose jis yra paskelbęs straipsnių apie lenkus, latvius, estus, airius, albanus. Už didelį indėlį Amerikos lenkų istorijos tyrinėjimuose 2000 m. Amerikos lenkų istorikų draugija PAHA (*Polish American Historical Association*) paskyrė V. Valkavičiui pirmąją „Amicus Poloniae“ premiją ne lenkų kilmės istorikui.

1997 m. kaip muzikas, istorikas, lietuvių išėivijos veikėjas V. Valkavičius buvo apdovanotas Gedimino ordinu.

1999 m. pavasarį Vytauto Didžiojo universitete, Istorijos katedroje, kun. V. Valkavičius dėstė Šiaurės Amerikos lietuvių diasporos istoriją. Savo surinktą didžiulį archyvą jis dovanavo Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išėivijos institutui, kur jo sukauptais archyvais, tyrinėjimais galės naudotis ne tik VDU studentai, bet ir tyrinėtojai iš visos Lietuvos.

Vytauto Didžiojo universiteto Senatas, įvertindamas kun. V. Valkavičiaus nuopelnus tiriant emigracijos istoriją, 2003 m. birželio 25 d. suteikė jam Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro vardą. Universiteto rektoriui prof. Vytautas Kaminskis kartu su Senato nariu prof. Algirdu Avižieniu garbės daktaro regalijas jam įteikė 2004 m. kovo 14 dieną Bostono arkikatedroje.

-bernardinai.lt-

TIKĖJIMO ŠVIESA

IV gavėnios sekmadienis (A)

1 Sam 16, 1. 6–7. 10–13; Ef 5, 8–14; Jn 9, 1–41

Šio sekmadienio Evangelija kalba apie neregį, kuriam Kristus suteikė dvejetainę šviesą – akių ir tikėjimo. Akių stebuklas vedė prie dar didesnio stebuklo. Pasak Evangelijos, išgydytasis sušuko: „Tikiu, Viešpatie!“ ir parpuolęs pagarbino jį. Laimingas neregys išvydo ne tik saulės, bet ir Kristaus šviesą.

Laimingi esame, kad turime sveikas akis ir matome saulės šviesą. Bet vargas mums, kai prarandame tikėjimo šviesą. Tuomet daromės panašūs į fariziejus, kurie, užuot džiaugęsi matydami stebuklą, piktinasi, kad tai vyksta šeštadienį – šventą dieną. Fariziejų akys buvo sveikos, bet Kristaus šviesos jie nematė, nes nenorėjo matyti. Jų akis taip aptemdė pavydas ir puikybė, kad pranašų pranašautą, žmonių laukiamą savo Gelbėtoją pasmerkė mirčiai.

Įpusėjus gavėniai, Bažnyčia mums primena šį dvejetainį stebuklą: Dievo malonei atviras žmogus pamato ne tik saulę danguje, bet ir tos saulės kūrėją Kristų – amžinosios šviesos šaltinį. Primindama šį stebuklą, Bažnyčia kviečia praplėsti savo dvasios aklumą, kad pamatytume, kas mums teikia gyvenimo šviesą. Ką tik girdėjome Paulius raginimą: „Pabusk, kuris miegi, kelkis iš numirusių, ir apšvies tave Kristus“. Kas gi yra toji Kristaus šviesa? Tai mūsų tikėjimas.

Šiandien kiekvienas pažvelkime į savo tikėjimą. Prisiminkime pagrindinius dalykus, susijusius su mūsų tikėjimu. Katalikų Bažnyčios katekizmas tikėjimą apibrėžia labai paprastai ir suprantamai: „Tikėjimas yra asmenišką žmogaus ryšys su Dievu ir drauge nuo to neatskiriamas laisvas pritarimas visai Dievo apreikštai tiesai“ (KBK 150). Išties, kaip paprasta ir suprantama: tikėjimas – ryšys, bendravimas su Dievu.

Kaipgi tas ryšys atsiranda? Jo niekada nebūtų, jeigu Dievas mūsų, kaip savo vaikų, nemylėtų, jeigu jis pirmas neištietų mums savo mylinčios rankos. Tiesa, ir mūsų protas veda prie Dievo; pasak Pauliaus, Dievo „amžinoji galybė ir dievytė – nuo pat pasaulio sukūrimo aiškiai suvokiamos protu iš jo kūrinių“ (Rom 1, 20). Tačiau žinome, kad žmogaus protas Dievą suvokia labai netobulai. Žmogui pažinti Dievą trukdo ir aistros, ir nepastovumas, ir gyvenimo rūpesčiai. Pagaliau ir žmogiškoji puikybė neleidžia žmogui pripažinti savo priklausomybės nuo Dievo. Bet Dievas, geriau negu mes patys, žino mūsų žmogiškąjį silpnumą ir mums padeda teikdamas šviesos, stiprindamas valią, trumpai tariant, teikdamas tikėjimo malonę. Negana to, Dievas savo malone mus išaukština ir įgalina būti jo vaikais. „Žiūrėkite, kokia meile apdovanojo mus Tėvas: mes vadinamės Dievo vaikai – ir esame!“ (1 Jn 3, 1).

Šis tikėjimas, arba asmenišką žmogaus ryšys su Dievu, nėra aklas. Dievas, būdamas nematomas, neapčiuopiamas, nuolat rodo žmonėms savo tėvišką rūpestį ir meilę. Išrinktos tautos vaikams jis kalbėjo per Abraomą, Jokūbą, Mozę. Tačiau galutinį savo žodį tarė per savo Sūnų. Laiške žydams skaitome: „Daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje Dievas yra kalbėjęs mūsų protėviams per pranašus, o dabar <...> jis prabilo į mus per Sūnų“ (Žyd 1, 1).

Bet sakykite, kodėl žmonių tikėjimas silpnas? Kodėl žmonės praranda tikėjimą, jeigu Dievas maloningas? Kartais girdime sakant: pasakyk, kas tavo draugai, aš tau pasakysiu, kas tu esi. Galima būtų pasakyti ir taip: pasakyk, koks tavo gyvenimas, aš tau pasakysiu, koks tavo tikėjimas. Dažnai žmonės didžiuojasi: aš netikintis! Kadais lankiau bažnyčią, dabar pakeičiau savo pažiūras. Kaip norėtusi tokiam šviesuoliui sušukti: netiesa! Ne pažiūras pakeitei, bet gyvenimą. Tu savo pažiūras pritaikėi savo nedoram gyvenimui. Atgailauk, pataisyk gyvenimą – vėl sugrįš Dievas ir tikėjimas! Gyvenimas šią tiesą nuolat patvirtina: jeigu negyveni kaip reikalauja tikėjimas, būtinai pradėsi tikėti taip, kaip gyveni. Tik pradėk nepaisyti Dievo įsakymų, ir netrukus ateis diena, kai sakysi: Dievo nėra, jis jau numiręs. Bet būk tikras, kad jis bus numiręs tik tau, o tu pats liksi gyvas lavonas. Savo Kalno pamoksle Kristus pasakė: „Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą“. Kaip tu regėsi Dievą, jei tavo nuodėmės tau ne tik Dievą, bet ir saulę aptemdė!

Laimingas nusidėjėlis, kuris nusikaltes atmeta ne Dievą ir jo įsakymus, bet mušasi į krūtinę ir kaip sūnus palaidūnas taria: „Tėve, nusidėjau dangui ir tau. Nebesu vertas vadintis tavo sūnumi“ (Lk 15, 21).

Draugystė su Dievu, kaip ir kiekviena draugystė, yra palaikoma bendravimu. Reikia su Dievu nuolat bendrauti. Gavėnios metas mums teikia daug progų atnaujinti su Dievu savo ryšius ir draugystę. Velykos jau artėja, pavasaris rodo vis daugiau gyvybės ženklų. Nejaugi tik tavo širdyje bus tamsu ir šalta?

Viena sena legenda pasakoja apie Kryžiaus karuose dalyvavusį riterį. Jis pateko į labai pavojingą mūšį ir matydamas, kad jam gresia neišvengiama mirtis, pasižadėjo Dievui nuo Betliejaus bažnyčios lempelės uždegtą žvakę nunešti į savo gimtąjį miestą Kelną, kad nuo tos žvakės tėviškės bažnyčioje būtų uždegtas amžinoji lempelė.

Likęs gyvas ir nesužeistas, jis skubėjo įvykdyti Dievui duotą įžadą. Nors žvakės liepsnelę daug kartų gesino vėjai ir audros, riteris vėl ją užsidegdavo ir nešė toliau, kol pasiekė tikslą. Dėkingas Dievui jis tėviškės bažnyčioje prie tabernakulio uždegė eucharistinę lempelę.

Deganti žvakė – ištis gražus mūsų tikėjimo simbolis. Deja, dažnai žvarbūs vėjai nuslopina ar net visai užgesina tikėjimo liepsnelę. Gerasis Viešpatie, tu nuolat mus mokai, kad tą žvakelę galima vėl uždegti ir degančią laikyti savo širdies altoriuje. Suteik malonės, kad tai suprasčiau ir vykdyčiau.

Parengė V. S.

Dvasininkijos kongregacija

Laiškas kunigams dėl Eucharistijos ir vaikų sielovados

Šis laiškas pirmiausia buvo paskelbtas Dvasininkijos kongregacijos interneto svetainėje www.clerus.org, o vėliau išplatintas kitais žiniasklaidos kanalais. – Red.

Mieli kunigai,

Kreipiuosi į jus, elektroniniu paštu susijusius su mūsų interneto svetaine www.clerus.org. Šioje svetainėje pateikiama speciali dokumentacija, skirta nuolatiniam ugdymui, visų pirma per tarptautines teologines videokonferencijas, kurias jau daugiau kaip treji metai organizuoja Dvasininkijos kongregacija jums rūpinomomis temomis.

Pokalėdiniu laikotarpiu norėčiau padėkoti ypač jums, klebonai, kad šiais metais, kurie ypatingu būdu skirti šventajai Eucharistijai, jūs dar labiau atsidadavę gyvenate ir liudijate savo parapijose šį Eucharistinį slėpinį.

„Tai darykite mano atminimui“, – tai yra Jėzaus prašymas, ir mes, vykdydami savo kunigiškąją tarnystę, kiekvieną dieną sakramentiniu būdu ant altoriaus sudabartindami jo Kūną ir Kraują, galime sušukti: „Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“ (Jn 1, 14).

Kalėdų laikotarpis ypač susijęs su vaikais. Įsikūnijęs žmogumi Dievas, Emanuelis, pasirodo mums Kūdikio veidu. Suaugęs Jėzus skelbs, jog kelias į dangaus karalystę eina per vaiko širdį: „Jeigu nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę“ (Mt 18, 3).

Sausio 6-ąją, per Viešpaties Apsireiškimo iškilme, Viešpaties angelo maldoje Šventasis Tėvas dar kartą pabrėžė mažutėlių vaidmenį Bažnyčioje: „Vaikai yra Bažnyčios dabartis ir ateitis. Jiems tenka aktyvus vaidmuo evangelizuojant pasaulį. Savo maldomis jie prisideda gelbėdami pasaulį ir darydami jį geresnį“.

Ar galime šiais Eucharistijos metais nesusimąstyti ypač apie tuos, kurie yra pirmieji katechetinio skelbimo adresatai mūsų parapijose – apie vaikus? Mes juos pirmiausia priimame lydimus šeimų prie krikštyklos, po to vėl sutinkame dalyvaujančius katechetiniuose kursuose rengiantis Pirmajai komunijai.

Bažnyčios paskelbtas šventuoju didis popiežius Pijus X būtent vaikams skyrė daug dėmesio ir pastoracinių pastangų. 1910 m. rugpjūčio 8 d. jis išleido dekretą *Quam singulari*, kuriuo buvo nustatyta, kad vaikai nuo septynerių metų gali priimti Pirmąją komunią.

Tai iš esmės pakeitė vaikų sielovadą: nuo tada jie galėdavo priimti šventąją komunią parapijose gavę atitinkamą parengimą, kurio metu supažindinama su pirminėmis ir pamatinėmis krikščioniškojo tikėjimo tiesomis. Tinkamas priimti Pirmąją komunią amžius tada nustatytas apie 7 m., kai vaikas geba atskirti Viešpaties kūną nuo paprastos duonos.

Drauge su šventuoju popiežiumi Pijumi X daugelis yra įsitikinę, kad praktika leisti vaikams nuo septynerių metų priimti Pirmąją komunią davė Bažnyčiai didelių malonių. Be to, nereikia išleisti iš akių fakto, jog ankstyvojoje Bažnyčioje Eucharistijos sakramentas būdavo teikiamas naujagimiams tuoj po jų krikšto kelių konsekruoto vyno lašų forma.

Daugelį šimtmečių vaikų sielovados srityje nuolat buvo rūpinamasi tinkamu Pirmajai komunijai laikui. Ši šventojo Pijaus X pradėta tradicija, vėliau buvo patvirtinta jo įpėdinių iki pat mūsų Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II.

Kanonų teisės kodekso 914 kanonas apibendrina popiežiaus mintį: „Pirmiausia tėvams ar asmenims, pavaduojantiems tėvus, taip pat klebonui tenka pareiga rūpintis, kad vaikai, gebantys protauti, tinkamai parengti ir

įmanomai greičiau po sakramentinės išpažinties, būtu pastiprinti šiuo dievišku valgiu”.

Neseniai Šventasis Tėvas pasigėrėjimo kupiniais žodžiais nusakė šv. Pijaus X sprendimą. Savo knygoje „Kelkitės, eime!“ jis rašo: „Vienas iš mano pirmtakų, šv. Pijus X, savo sprendimu dėl Pirmosios komunijos paliudijo jaudinančią sielovadinę meilę vaikams. Jis ne tik pamažino amžiaus ribą, nuo kurios leidžiama artintis prie Viešpaties stalo, – šia galimybe aš pats naudojausi 1929 m., – tačiau taip pat atvėrė galimybę priimti šv. Komuniją jau prieš septintuosius gyvenimo metus, jei vaikas turi pakankamą gebėjimą skirti. Ankstyva komunija buvo girtinas ir atmintinas pastoracinis sprendimas, nes ji davė daug šventumo bei apaštalavimo vaisių tarp vaikų ir palankiai veikė kunigystės pašaukimų skleidimąsi“ (Jonas Paulius II, „Kelkitės, eime!“, Roma, 2004, p. 81).

Mes, kunigai, Dievo pašaukti vienybėje su mūsų vyskupais saugoti Švenčiausiąjį altoriaus sakramentą, privalome žvelgti ypač į vaikus, kurie yra pirmieji šios didžios dovanos – Šventosios Eucharistijos, kurią Dievas mums, trapiems molio indams, patikėjo ir pavedė į mūsų pašvęstąsias rankas – adresatai.

Tikiu, kad klausyti pirmųjų vaikų išpažinčių ir po to leisti jiems priimti Pirmąją komuniją yra vienas iš didžiausių klebono džiaugsmų. Kuo vaikai mažesni, tuo tikriau galime manyti, jog jie vertai priima į širdis sakramentinį Kristų. Protauti gebančio vaiko dvasia – šiandien šis amžius pasiekiamas anksti – yra atvira ir jautri dieviškajai šviesai, kuri persmelkia Dievo meilės slėpinį žmogui. Tikėjimas pakylėja mus pranokdamas protą – dažnai galėdavome išgyventi tai savo parapijose, – tikėjimas, kuris yra gyvas būtent vaikuose, dažnai geriau negu suaugusieji gebančiuose išreikšti savo maldos nuoširdumą ir artumą Viešpačiui.

Todėl norime tikėtis, jog ši šventa, visų be išimties paskutiniųjų popiežių priimta tradicija leisti mažus vaikus Pirmosios komunijos po Pirmosios išpažinties, ypač Eucharistijos metais, bus vis labiau vertinama ir ja kiek įmanoma bus vadovaujama. Melskimės, kad sielovadinė meilė taptų kiekvieno klebono varomoji jėga, kad bendrystėje su vyskupu, bendradarbiaujant su šeimomis ir vaikų auklėtojais, meilė šventajai Eucharistijai būtų puoselėjama jau nuo ankstyvos vaikystės. Troškimas priimti Kristaus kūną yra tikras kelias, laiduojantis taika ir šventumu paženklintą ateitį ne tik atskiriems tikintiesiems, bet ir visai krikščionių bendruomenei.

Maldos vienybėje ir su ganytojiška pagarba Kristuje
Dvasininkijos kongregacijos prefektas
Kardinolas Dario Castrillon Hoyos

Vatikanas 2005 m. sausio 8 d.

Tarptautinė teologijos komisija

Bendrystė ir tarnystė

*Žmogaus asmuo sukurtas pagal Dievo paveikslą**

ĮŽANGA

1. Staigus mokslinio pažinimo ir technologinių pajėgumų padidėjimas šiais laikais suteikė žmonijai išimtinų žymių privalumų, tačiau kartu kelia rimtų iššūkių. Visatos didumo bei amžiaus pažinimo šviesoje žmogus atrodo mažesnis ir nebe toks tikras dėl savo padėties bei svarbos joje. Technologinė pažanga smarkiai padidino mūsų gebėjimą kontroliuoti bei valdyti gamtos jėgas, tačiau tai taip pat galiausiai netikėtai ir galbūt nekontroliuojamai atsiliepė mūsų aplinkai ir net pačiai žmonių giminei.

2. Tarptautinė teologijos komisija siūlo šią teologinę mokymo apie *Dei imago* meditaciją, norėdama paskatinti apmąstyti žmogiškosios egzistencijos reikšmę tokių iššūkių akivaizdoje. Kartu trokštame pateikti pozityvią žmogaus asmens visatoje viziją, kuri išplaukia iš šios neseniai vėl atrastos mokymo temos.

3. Mokymui apie *imago Dei* daugiau dėmesio magisteriniame mokyme ir teologiniuose tyrimuose imta skirti pirmiausia nuo Vatikano II Susirinkimo. Iki tol dėl įvairių veiksmų *imago Dei* teologija kai kurių šiuolaikinių Vakarų filosofų bei teologų buvo užmiršta. Filosofijoje pati „atvaizdo“ sąvoka smarkiai kritikuota pažinimo teorijū, pirmenybę atvaizdo sąskaita teikusią „idėjos“ vaidmeniui (racionalizmas) arba galutiniu tiesos kriterijumi (empirizmas). Be to, tokie kultūriniai veiksniai kaip pasaulietinio humanizmo įtaka ir, naujaisiais laikais, pati komunikavimo priemonių skleidžiamų vaizdų gausa trukdė teigti, viena vertus, žmogaus nukreiptumą į tai, kas dieviška, ir, kita vertus, ontologinį rėmimąsi atvaizdu – dalykus, esmingai svarbius bet kuriai *imago Dei* teologijai. Prie šios temos nepakankamo

IŠANKSTINĖ PASTABA. „Pagal Dievo paveikslą sukurtas žmogaus asmens“ tema Tarptautinei teologijos komisijai buvo pateikta išnagrinėti. Šios studijos parengimas buvo patikėtas pakomisei, kurią sudarė: t. Joseph Augustine di Noia OP, vysk. Jean-Louis Brugues, mons. Anton Strukelj, t. Tanios Bou Mansour OLM, kun. Adolphe Gesché, vysk. Willem Jacobus Eijk, t. Fadel Sidarouss SJ ir t. Shun ichi Takayanagi SJ.

Dėl teksto diskutuota gausiuose pakomisės susitikimuose ir keliose plenarinėse Tarptautinės teologijos komisijos sesijose, vykusiose Romoje 2000–2002 m. laikotarpiu. Dabartiniam tekstui pritarta *in forma specifica*, raštiškais Tarptautinės teologijos komisijos balsais. Tada jis buvo pateiktas komisijos pirmininkui kardinolui Jospelui Ratzingeriui, kuris leido jį paskelbti.

paisymo pačioje Vakarų teologijoje prisidėjo biblinės interpretacijos, pabrėžusios nuolatinį paveikslų draudimo (plg. *Iš* 20, 3–4) galiojamumą ar tokios temos atsirdimą Biblijoje aiškinusios helenistine įtaka.

4. Tik Vatikano II Susirinkimo išvakarėse teologai ėmė iš naujo atrasti šios temos vaisingumą krikščioniškojo tikėjimo slėpinių supratimui bei artikuliacijai. Susirinkimo dokumentuose ši reikšminga XX a. teologijos kryptis ir reiškėsi, ir buvo patvirtinta. Prisdėdama prie nuo Vatikano II Susirinkimo dedamų vis didesnių pastangų susigrąžinti *imago Dei* temą, Tarptautinė teologijos komisija trokšta tolesniuose puslapiuose iš naujo patvirtinti tiesą, kad žmonės yra sukurti pagal Dievo paveikslą, idant mėgautųsi asmenine bendryste su Tėvu, Sūnumi bei Šventąja Dvasia, taip pat ir vieni su kitais ir Dievo vardu atsakingai valdytų sukurtąjį pasaulį. Šios tiesos šviesoje visata atrodo ne kaip tiesiog milžiniška ir galbūt beprasmė, bet kaip vieta, sukurta asmeninės bendrystės labui.

5. Tolesniuose skyriuose stengsimės parodyti, kad šios gilių tiesos neprarado nei savo reikšmės, nei jėgos. Pirmajame skyriuje glaustai apžvelgę Šventojo Rašto ir Tradicijos ištaras kaip *imago Dei* pagrindą, imsime dviejų didžiųjų *imago Dei* teologijos temų: antrajame skyriuje nagrinėsime *imago Dei* kaip bendrystės su trivieniu Dievu ir tarp žmonių pagrindą, o trečiajame – *imago Dei* kaip dalyvavimo dieviškajame regimosios kūrinijos valdyme pagrindą. Šie apmąstymai apima pagrindinius krikščioniškosios antropologijos elementus ir kai kuriuos *imago Dei* teologijos nušviečiamus moralės teologijos bei etikos elementus. Puikiai suvokdami tematiką, kurios čia imamės, platumą, pateikiame šiuos apmąstymus, kad sau ir skaitytojams primintume *imago Dei* teologijos milžinišką aiškinamąją galią dieviškosios tiesos apie visatą ir žmogaus gyvenimo prasmę pakartotinio patvirtinimo atžvilgiu.

PIRMASIS SKYRIUS

ŽMOGAUS ASMUI SUKURTAS PAGAL DIEVO PAVEIKSLĄ

6. Šventasis Raštas, Tradicija ir Magisteriumas liudija, jog tiesa, kad žmonės yra sukurti pagal Dievo paveikslą, sudaro pačią krikščioniškojo apreiškimo šerdį. Šią tiesą pripažino ir jos plačiausias pasekmes išdėstė Bažnyčios tėvai ir didieji scholastikos teologai. Nors šią tiesą, kaip matysime toliau, ginčijo kai kurie įtakingi šiuolaikiniai mąstytojai, šiandien Biblijos mokslininkai ir teologai kartu su Magisteriumu stengiasi susigrąžinti bei iš naujo patvirtinti mokymą apie *imago Dei*.

1. *Imago Dei* Šventajame Rašte ir Tradicijoje

7. Dauguma šiandieninių egzegetų, išskyrus retas išimtis, pripažįsta *imago Dei* temos centrinę vietą Biblijos

apreikime (plg. *Pr* 1, 26 ir t.; 5, 1–3; 9, 6). Ši tema laikoma raktu į žmogaus prigimties biblinį supratimą ir visas biblinės antropologijos ištaras tiek Senajame, tiek Naujajame Testamente. Biblijai *imago Dei* yra tartum žmogaus apibrėžimas: žmogaus slėpinio negalima suprasti atsietai nuo Dievo slėpinio.

8. Senajam Testamentui būdinga žmogaus, sukurto pagal *imago Dei*, samprata iš dalies atspindi seną Artimųjų Rytų mintį, kad karalius yra Dievo paveikslas žemėje. Biblinis aiškinimas skirtingas tuo, kad Dievo paveikslą sąvoka aprėpiami visi žmonės. Be to, Biblija nuo senosios Artimųjų Rytų minties skiriasi ir tuo, jog Biblijoje žmogus laikomas pirmiausia nuskirtas ne dievų kultui, bet žemės kultivavimui (plg. *Pr* 2, 15). Kultą, taip sakant, tiesiogiai susiedama su kultivavimu, Biblija supranta, kad žmogaus veikla per šešias savaitės dienas orientuota į šabą, palaiminimo ir pašventinimo dieną.

9. Biblinei perspektyvai pavidalą teikia dvi glaudžiai susijusios temos. Pirmiausia, sukurtu pagal Dievo paveikslą laikomas visas žmogus. Tokia perspektyva šalina aiškinimus, *imago Dei* išžiūrinčius viename ar kitame žmogaus prigimties aspekte (pavyzdžiui, jo vertikalioje laikysoje ar jo intelekto) arba kurioje nors vienoje iš jo savybių ar funkcijų (pavyzdžiui, jo lytinėje prigimtyje ar jo viešpatavime žemei). Vengdama ir monizmo, ir dualizmo, Biblija pateikia žmogiškosios būtybės sampratą, kurioje dvasinis matmuo rikiuojamas greta fizinio, socialinio ir istorinio matmens.

10. Antra, Pradžios knygos pasakojime apie kūrimą aiškiai pasakoma, jog žmogus nėra sukurtas kaip izoliuotas individas: „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; kaip vyrą ir moterį sukūrė juos“ (*Pr* 1, 27). Pirmąsias žmogiškas būtybes Dievas viena su kita susiejo, kiekvieną su kitos lyties *partneriu*. Biblija teigia, jog žmogus egzistuoja santykiuodamas su kitais asmenimis, su Dievu, pasauliu ir savimi. Anot šios sampratos, žmogus yra ne izoliuotas individas, bet asmuo – iš esmės santykiška būtybė. Užuoat žymėjęs grynąjį aktuališkumą, kuris neigtų nuolatinį ontologinį *statusą*, pats iš pagrindų santykiškas *imago Dei* pobūdis sudaro ontologinę struktūrą ir laisvės bei atsakomybės vykdymo pagrindą.

11. Pasak Naujojo Testamento, sukurtasis paveikslas, pateiktas Senajame Testamente, turi būti užbaigtas *imago Christi* [Kristaus paveikslu]. Plėtojant šią temą Naujajame Testamente, išnyra du skirtingi elementai: kristologinis bei trinitarinis *imago Dei* pobūdis ir sakramentinio tarpininkavimo vaidmuo formuojant *imago Christi*.

12. Kadangi pats Kristus yra tobulas Dievo paveikslas (*2 Kor* 4, 4; *Kol* 1, 15; *Žyd* 1, 3), žmogus, idant taptų Tėvo sūnumi Šventosios Dvasios galia (*Rom* 8, 23), turi pasidaryti panašus į jį (*Rom* 2, 29). Iš tiesų, kad „taptų“ Dievo paveikslu, žmogus turi veikliai prisidėti prie

savo perkeitimo į Sūnaus (*Kol 3, 10*), kuris savo tapatybę apreiškia istoriniu judėjimu nuo išikūnijimo iki savo šlovės, atvaizdą. Remiantis modeliu, pirmąkart nubrėžtu Sūnaus, Dievo paveikslą kiekviename žmoguje sudaro pastarojo istorija, prasidedanti sukūrimu ir per nusigręžimą nuo nuodėmės vedanti į išganymą bei atbaigimą. Kaip Kristus apreiškė savo viešpatystę nuodėmei ir mirčiai savo kančia ir prisikėlimu, taip ir žmogus įgyja viešpatystę per Kristų Šventojoje Dvasioje ne tik žemei bei gyvūnų karalijai (kaip teigiama Senajame Testamente), bet pirmiausia nuodėmei ir mirčiai.

13. Pasak Naujojo Testamento, toks perkeitimas į Kristaus paveikslą vyksta per sakramentus, pirmiausia kaip apšvietimo Kristaus žinia (*2 Kor 3, 18–4, 6*) ir krikšto (*1 Kor 12, 13*) šviesa poveikis. Bendrystė su Kristumi randasi iš tikėjimo į jį ir krikšto, per kurį Kristuje mirštama senajam žmogui (*Gal 3, 26–28*) ir apsivelkama naujuoju žmogumi (*Gal 3, 27; Rom 13, 14*). Atgaila, Eucharistija ir kiti sakramentai šiame mūsų esminio perkeitimo pagal Kristaus kančios, mirties ir prisikėlimo pavyzdį vykime mus tvirtina bei stiprina. Sukurti pagal Dievo paveikslą ir Šventosios Dvasios galia patobulinti pagal Kristaus paveikslą esame meiliai apkabinami Tėvo.

14. Biblinei Dievo paveikslo vizijai ir toliau teko iškili vieta Bažnyčios tėvų krikščioniškojoje antropologijoje bei vėlesnėje teologijoje iki pat šiuolaikinės epochos pradžios. Šios temos centriškumą liudija ankstyvųjų krikščionių mėginimai išikūnijimo šviesoje paaiškinti biblinį draudimą meniškai vaizduoti Dievą (plg. *Iš 20, 2* ir t.; *Ist 27, 15*). Mat išikūnijimo slėpinys atskleidė galimybę vaizduoti išikūnijusio Dievo žmogišką bei istorinę tikrovę. Ginant išikūnijusio Žodžio ir išganymo įvykių meninį vaizdavimą VII ir VIII a. ginčiuose dėl paveikslų remtasi giliu hipostatinio vienio supratimu, „paveiksle“ neleidusio atskirti tai, kas dieviška, nuo to, kas žmogiška.

15. Patristikos ir viduramžių teologija vienais aspektais nuo biblinės antropologijos nutolo, o kitais ją išplėtojo. Dauguma tradicijos atstovų, pavyzdžiui, iki galo nepriėmė biblinės vizijos, kurioje paveikslas tapatintas su žmogaus visuma. Reikšminga Biblijos pasakojimo plėtotė buvo paveikslo ir panašumo perskyra, daryta šv. Ireniejaus, kuris laikėsi nuomonės, jog „paveikslas“ žymi ontologinį dalyvavimą (*methexis*), o „panašumas“ (*mimêsis*) – moralinį perkeitimą (*Adv. Haer. V, 6, 1; V, 8, 1; V, 16, 2*). Pasak Tertulijono, Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą ir suteikė jam gyvastingąjį dvelksmą kaip savo panašumą. Paveikslo niekada neįmanoma sugriauti, tuo tarpu panašumo galima netekti nusidedant (*Bapt. 5, 6, 7*). Šv. Augustinas tokios perskyros neperėmė ir pateikė personalistiškesnę, psichologiškesnę bei egzistenciškesnę *imago Dei* versiją. Jo akimis, Dievo paveiksliui žmoguje būdinga trinitarinė struktūra, atspindinti arba tridale žmogaus sielos struktūrą (dvasia, savimonė ir meilė), arba tris psichikos aspektus (atmintį, protą ir valią).

Pasak Augustino, Dievo paveikslas žmoguje kreipias jį į Dievą malda, pažinimu ir meile (*Confessiones I, 1, 1*).

16. Tomo Akviniečio nuomone, *imago Dei* būdinga istorinė prigimtis, nes jis pereina tris pakopas: *imago creationis (naturae)*, *imago recreationis (gratiae)* ir *similitudinis (gloriae)*. Akviniečiui *imago Dei* yra dalyvavimo dieviškajame gyvenime pagrindas. Dievo paveikslas labiausiai įgyvendinamas kontempliacijos aktu intelekto (*S. Th. I q.93 a.4 ir 7*). Tokia samprata skiriasi nuo Bonaventūro išivaizdavimo, kad paveikslas pirmiausia įgyvendinamas per valią, slypinčią religiniame žmogaus akte (*Sent. II d.16 a.2 q.3*). Tos pačios mistinės vizijos laikosi Mokytojas Eckhartas, tačiau jis linkęs dar drąsiau sudvasinti *imago Dei*, užkeldamas jį į sielos viršūnę bei atidalydamas nuo kūno (*Quint. I, 5, 5–7; V, 6, 9s*).

17. Reformacijos ginčai rodo, jog *imago Dei* teologija išliko svarbi ir protestantų, ir katalikų teologams. Reformatoriai kaltino katalikus sumenkinus Dievo paveikslą iki *imago naturae*, atspindėjusio statišką žmogaus prigimties supratimą ir skatinusio nusidėjėlių pabrėžti save Dievo akyse. Katalikai reformatorius kaltino neigiant Dievo paveikslo ontologinę tikrovę bei sumenkinant jį iki gryno santykio. Be to, reformatoriai primygtinai teigė, jog Dievo paveikslas buvo sugadintas nuodėmės, tuo tarpu katalikų teologai laikėsi požiūrio, kad nuodėmė Dievo paveikslą žmoguje tik sužeidusi.

2. Šiuolaikinė *imago Dei* teologijos kritika

18. Savo centrinę padėtį teologinėje antropologijoje *imago Dei* teologija išlaikė iki šiuolaikinės epochos aušros. Krikščioniškosios minties istorijoje ši tema buvo tokia galinga ir patraukli, jog galėjo atlaikyti pavienę kritiką (pavyzdžiui, ginčė dėl paveikslų), kaltinusią, kad ji savo antropomorfizmu skatinanti stambeldystę. Tačiau šiuolaikinėje epochoje *imago Dei* teologija susilaukė labiau sutelktos ir sistemingesnės kritikos.

19. Šiuolaikinio mokslo pateikta visatos samprata pakeitė klasikinę kosmoso, sukurtą pagal dieviškąjį paveikslą, idėją, išjudindama svarbų *imago Dei* teologiją remiančios sąvokinės struktūros elementą. Empirikai šią temą laikė sunkiai pritaikoma patyrimui, racionalistai – miglota. Tačiau tarp veiksmų, ardžiusių *imago Dei* teologiją, dar reikšmingesnė buvo žmogaus kaip save konstituojančio autonominio subjekto, atidalyto nuo bet kurio santykio su Dievu, samprata. Pasukus tokia kryptimi, *imago Dei* idėjos nebebuvo galima išlaikyti. Nuo čia tebuvo ranka paduoti iki Biblijai priešingos antropologijos, įvairias formas įgavusios Ludwigo Feuerbacho, Karlo Marxo ir Sigmundo Freudo mintyje: ne žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą, bet Dievas yra žmogaus išorinį projektuojamas paveikslas. Galiausiai ėmė rodytis, jog tam, kad žmogus galėtų būti save konstituojančias, būtinas ateizmas.

20. Aplinka XX a. Vakarų teologijoje iš pradžių nebuvo palanki *imago Dei* temai. Turint prieš akis minėtąsias slinktis XIX a., galbūt buvo neišvengiama tai, kad kai kuriose dialektinės teologijos kryptyse ši tema laikyta žmogaus arogantiškumo išraiška, žmogui lyginantis su Dievu ar jam save prilyginant. Egzistencinė teologija, pabrėždama susitikimo su Dievu įvykį, pakirto mokyme apie *imago Dei* glūdinčią tvaraus ar nuolatinio santykio su Dievu sampratą. Sekuliarizacijos teologija nepripažino pasaulyje esant objektyvią atsparą, susiejančią žmogų santykiu su Dievu. „Dievas be savybių“ – iš tikrųjų beasmenis Dievas, – pasiūlytas kai kurių negatyviosios teologijos atmainų, negalėjo būti žmogaus, sukurto pagal Jo paveikslą, pavyzdys. Politinėje teologijoje, visą dėmesį sutelkusioje į ortopraktiką, *imago Dei* tema iš akiračio pranyko. Galiausiai dar vieni kritikai, tiek iš teologijos stovyklos, tiek pasaulietinės minties atstovai, apkaltino *imago Dei* teologiją skatinant pagarbos gamtinei aplinkai bei gyvūnų gerovei stygių.

3. *Imago Dei* Vatikano II Susirinkime ir dabartinėje teologijoje

21. Nepaisant tokių nepalankių tendencijų, XX a. viduryje vėl imta domėtis *imago Dei* teologija. Rimtos Šventojo Rašto, Bažnyčios tėvų ir didžiųjų scholastikos teologų palikimo studijos leido iš naujo suvokti *imago Dei* temos esmingumą bei reikšmingumą. Tai, kad katalikų teologai vėl ėmė grįžti prie šios temos, daug kur buvo pastebėta iki Vatikano II Susirinkimo. Susirinkimas, pirmiausia konstitucijoje apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, suteikė *imago Dei* teologijai naują polėkį.

22. Apeliuodamas į Dievo paveikslą temą, Susirinkimas konstitucijoje *Gaudium et spes* patvirtino žmogaus orumą, kokio mokoma *Pr* 1, 26 ir *Ps* 8, 6 (GS 12). Susirinkimo vizijoje *imago Dei* yra žmogaus pamatinis nukreiptumas į Dievą, sudarantis žmogaus orumo ir neatimamų žmogaus teisių pagrindą. Kadangi kiekviena žmogiškoji būtybė yra Dievo paveikslas, ji negali būti verčiama paklusti kokiai nors šio pasaulio sistemai ar tikslingumui. Žmogaus viešpatavimas kosmose, jo gebėjimas socialiai egzistuoti, Dievo pažinimas ir meilė Dievui – visa kyla iš to, kad žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą.

23. Susirinkimo mokymo pagrindas yra kristologinis paveikslas pobūdis: būtent Kristus yra neregimojo Dievo paveikslas (*Kol* 1, 15) (GS 10). Sūnus yra tobulas Žmogus, atkuriantis Adomo sūnų ir dukterų dieviškąjį panašumą, sudarkytą pirmųjų tėvų nuodėmės (GS 22). Apreikštas Dievo, sukūrusio žmogų pagal savo paveikslą, būtent Sūnus atsako į žmogaus klausimus dėl gyvenimo ir mirties prasmės (GS 41). Susirinkimas taip pat pabrėžia trinitarinę paveikslą struktūrą: panašumu į Kristų (*Rom* 8, 29) ir Šventosios Dvasios dovanomis (*Rom* 8, 23) sukuriamas naujas žmogus, gebantis išpil-

dyti naująjį įsakymą (GS 22). Būtent šventieji yra pasidarę visiškai panašūs į Kristaus paveikslą (plg. *2 Kor* 3, 18); juose Dievas parodo savo buvimą ir malonę kaip savo karalystės ženklą (GS 24). Remdamasis mokymu apie Dievo paveikslą, Susirinkimas moko, kad žmogaus veikla atspindi Dievo kūrybiškumą, kuris yra jos pavyzdys (GS 34), ir turi tarnauti teisingumui ir bendrystei, idant skatintų vienos šeimos, kurioje visi galėtų būti broliai ir seserys, statydinimąsi (GS 24).

24. Vatikano II Susirinkime išniręs naujas dėmesys *imago Dei* teologijai atsispindi šiuolaikinėje teologijoje, kur galima pastebėti plėtočių keliose srityse. Pirmiausia teologai stengiasi parodyti, kaip *imago Dei* teologija nuskaidrina antropologijos ir kristologijos sąsajas. Neneigdami nepakartojamos malonės, žmonių giminę pasiekiančios per įsikūnijimą, teologai trokšta pažinti vidinę žmogaus sukūrimo pagal Dievo paveikslą vertę. Galimybės, Kristaus atveriamos žmogui, reiškia ne sukurtosios žmogiškosios tikrovės slopinimą, bet jos perkeitimą bei įgyvendinimą vadovaujantis tobulu Sūnaus paveikslu. Be to, iš naujo perpratus kristologijos ir antropologijos ryšį, giliau suprantamas ir *imago Dei* dinamiškumas. Neneigdami dovanos, kurią sudaro žmogaus pirmąsias sukūrimas pagal Dievo paveikslą, teologai trokšta pripažinti tiesą, kad žmogiškosios istorijos ir žmogiškosios kultūros evoliucijos šviesoje *imago Dei* galima laikyti tebesančiu tapsmo tikrąja šio žodžio prasme procese. Maža to, *imago Dei* teologija, parodydama, jog žmogus pačia savo būtimi dalyvauja dieviškajame įstatyme, antropologiją susieja su moralės teologija. Tas prigimtinis įstatymas akina žmonės savo veikloje ieškoti gėrio. Galiausiai išplaukia tai, kad *imago Dei* būdingas teleologinis ir eschatologinis matmuo, apibrėžiantis žmogų kaip *homo viator*, orientuotą į *parousia* ir visatai skirtą dieviškojo plano, įgyvendinamo per malonės kiekvieno pavienio žmogaus gyvenime istoriją ir visos žmonių giminės istoriją, atbaigimą.

ANTRASIS SKYRIUS

PAGAL DIEVO PAVEIKSLĄ: ASMENYS BENDRYSTĖJE

25. Bendrystė ir tarnystė yra dvi didžiulės gijos, iš kurių nuaustas mokymo apie *imago Dei* audinys. Pirmąją giją, kurios imsimes šiame skyriuje, galima apibendrinti taip: trivienis Dievas apreiškė savo planą dalytis trinitarinio gyvenimo bendryste su asmenimis, sukurtais pagal jo paveikslą. Būtent šis esminis panašumas į trivienį Dievą yra sukurtųjų būtybių bendrystės su nesukurtaisiais Švenčiausiosios Trejybės asmenimis galimybės pagrindas. Sukurtos pagal Dievo paveikslą žmogiškosios būtybės prigimtimi yra kūninės ir dvasinės, vyrai ir moterys, sukurti vienas kitam, asmenys, orientuoti į bendrystę su Dievu ir vienas su kitu, sužeisti nuodėmės ir reikalingi išganymo, skirti Šventosios Dvasios galia tapti panašūs į Kristų, tobulą Tėvo paveikslą.

1. Kūnas ir siela

26. Žmogiškosios būtybės, sukurtos pagal Dievo paveikslą, yra asmenys, pašaukti mėgautis bendryste ir tarnauti fizinėje visatoje. Veikla, išplaukianti iš bendrystės tarp asmenų ir atsakingo tarnavimo, apima dvasinius – intelektualinius ir emocinius – žmogiškojo asmens gebėjimus, tačiau nepalieka nuošalyje ir kūno. Žmonės yra fizinės būtybės, besidalijančios pasaulį su kitomis fizinėmis būtybėmis. Katalikų *imago Dei* teologijoje slypi gili tiesa, kad materialusis pasaulis sudaro sąlygas žmogiškiesiems asmenims išsipareigoti vienas kito atžvilgiu.

27. Ši tiesa ne visada susilaukdavo dėmesio, kurio yra verta. Šiandienė teologija siekia įveikti dualistinių antropologijų, *imago Dei* siejančių vien su dvasiniu žmogaus prigimties aspektu, įtaką. Iš dalies veikiama pirmiausia platoniškosios, o vėliau karteziškosios dualistinės antropologijos pati krikščioniškoji teologija linko *imago Dei* žmogiškiosiose būtybėse tapatinti su savičiausiu žmogiškosios prigimties požymiu, būtent protu ar dvasia. Prie šios tendencijos įveikimo reikšmingai prisidėjo tiek biblinės antropologijos elementų, tiek tomistinės sintezės aspektų susigrąžinimas.

28. Požiūris, kad kūniškumas yra esminis asmens tapatybės sandas, krikščioniškojo apreiškimo liudijime yra pamatinis, net jei aiškiai ir neišreikštas. Biblinė antropologija atmeta dvasios ir kūno dualizmą. Žmogus laikomas visuma. Tarp pagrindinių Senajame Testamente vartojamų hebrajiškų sąvokų žmogui apibūdinti *néfés* reiškia konkretaus gyvo asmens (*Pr* 9, 4; *Kun* 24, 17–18; *Pat* 8, 35) gyvybę. Bet žmogus neturi *néfés*, jis pats yra *néfés* (*Pr* 2, 7; *Kun* 17, 10). *Basar* žymi gyvūnų ir žmonių kūną ir kartais kūną kaip visumą (*Kun* 4, 11; 26, 29). Ir šiuo atveju žmogus neturi *basar*, bet pats yra *basar*. Naujajame Testamente sąvoka *sarx* (kūnas) gali reikšti materialinį žmogaus kūniškumą (*2 Kor* 12, 7) ir, kita vertus, taip pat visą asmenį (*Rom* 8, 6). Kita graikiška sąvoka *soma* žymi visą žmogų, akcentuojant jo išorinį pavidalą. Ir čia žmogus ne *turi* savo kūną, bet yra kūnas. Biblinė antropologija aiškiai suponuoja žmogaus vienybę ir kūniškumą laiko esmingu asmens tapatybei.

29. Pagrindinės krikščioniškojo tikėjimo dogmos duoda suprasti, kad kūnas yra esminė žmogaus asmens dalis ir, vadinasi, įtrauktas į jo kūrimą pagal Dievo paveikslą. Krikščioniškajame mokyme apie sukūrimą visiškai atmetamas metafizinis ar kosminis dualizmas, nes ten mokoma, kad visatoje viskas – ir tai, kas dvasiška, ir tai, kas materialu, – sukurta Dievo ir, vadinasi, kyla iš tobulo Gėrio. Mokyme apie įsikūnijimą kūnas irgi traktuojamas kaip esminė asmens dalis. Jono evangelijoje sakoma, kad „Žodis tapo kūnu (*sarx*)“, siekiant atmetus doketizmą pabrėžti, kad Jėzus turėjo ne iliuzinį, bet realų fizinį kūną. Negana to, Jėzus atperka mus

kiekvienų akto, jo atliekamu savo kūne. Jo kūnas, kuris už mus atiduodamas, ir jo kraujas, kuris išliejamas dėl mūsų, reiškia jo asmens dovaną mūsų išganymo labui. Kristaus atperkamasis darbas tęsiamas Bažnyčioje, jo mistiniame Kūne, ir tampa regimas bei apčiuopiamas per sakramentus. Sakramentų padariniai, nors kaip tokie ir yra dvasiniai, sukeliama suvokiamų materialinių ženklų, kuriuos galima priimti tiktai kūne ir per kūną. Tai rodo, kad atpirkta ne tik žmogaus dvasia, bet ir kūnas. Galiausiai tai, kad kūnas yra esminė žmogaus asmens dalis, glūdi mokyme apie kūno prisikėlimą laikų pabaigoje, o tai verčia manyti, kad žmogus amžinybėje egzistuoja kaip atbaigtas fizinis ir dvasinis asmuo.

30. Trokšdamas išlaikyti kūno ir sielos vienybę, kurios aiškiai mokoma Apreiškime, Magisteriumas žmogaus sielą apibrėžė kaip *forma substantialis* (plg. Vijenos Susirinkimas ir Laterano V Susirinkimas). Magisteriumas šiuo atveju rėmėsi tomizmo antropologija, kuri, remdamasi Aristotelio filosofija, kūną ir sielą laiko pavienės žmogiškosios būtybės materialiniu ir dvasiniu principais. Galima sakyti, kad toks požiūris nėra nesuderinamas su šių dienų mokslinėmis išvargomis. Šiuolaikinė fizika parodė, kad materija elementariausių dalelių lygmeniu yra grynai potencinė ir neturi tendencijos organizuotis. Tuo tarpu organizacijos lygis visatoje, kurioje pasitaiko gyvų ir negyvų esybių itin organizuotų formų, verčia manyti esant tam tikros „informacijos“. Tokie samprotavimai leidžia, pasitelkiant dalinę analogiją, aristoteliškąją substancinės formos sąvoką sieti su šiuolaikine mokslinė „informacijos“ sąvoka. Pavyzdžiui, chromosomų DNR glūdi informacija, būtina materijai organizuotis pagal tai, kas būdinga tam tikrai rūšiai ar individui. Analogiškai substancinė forma pirmajai materijai teikia informaciją, reikalingą jai organizuotis tam tikru būdu. Tokia analogija darytina su prideramu atsargumu, nes metafizinių ir dvasinių sąvokų nevalia tiesiogiai gretinti su materialiais, biologiniais duomenimis.

31. Šios biblinės, doktrininės ir filosofinės nuorodos susilieja į teiginį, kad Dievo paveiksle dalyvauja ir žmogaus kūniškumas. Jei siela, sukurta pagal Dievo paveikslą, formuoja materiją, idant rastųsi žmogaus kūnas, tai žmogaus asmuo kaip visuma yra dieviškojo paveikslo nešiotojas ir dvasiniu, ir kūniniu matmeniu. Ši išvada dar labiau sutvirtėja iki galo atsižvelgus į kristologines Dievo paveikslo implikacijas. „Iš tiesų žmogaus slėpinys nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje <...>. Kristus <...> pačiam žmogui pilnatviškai parodo, kas yra žmogus, ir atskleidžia jo pašaukimo kilnumą“ (*Gaudium et spes*, 22). Dvasiškai ir fiziškai susivienijęs su įsikūnijusiu ir išaukštintu Žodžiu, pirmiausia Eucharistijos sakramente, žmogus pasiekia savo tikslą – savo paties kūno prisikėlimą ir amžinąją garbę, kurios dalį jis turi kaip visas žmogaus asmuo, kūnu ir siela, trinitarinėje bendrystėje, kuria dangaus draugijoje dalijasi visi palaimintieji.

2. Vyras ir moteris

32. Apaštališkajame paraginime *Familiaris consortio* popiežius Jonas Paulius II teigė: „Kaip įkūnyta dvasia, tai yra siela, kuri reiškiasi per kūną, ir kūnas, veikiamas nemirtingos dvasios, žmogus pašauktas meilei kaip vieninga visuma. Meilė apima ir žmogaus kūną, o kūnas dalyvauja dvasinėje meilėje“ (11). Sukurtos pagal žmogiškąjį paveikslą žmogiškosios būtybės pašauktos meilei ir bendrystei. Kadangi šis pašaukimas ypatingu būdu įgyvendinamas prokreaciniame vyro ir moters sąjungoje, skirtumas tarp vyro ir moters yra esminis žmonių, sukurtų pagal Dievo paveikslą, sąrangos elementas.

33. „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; kaip vyrą ir moterį sukūrė juos“ (*Pr* 1, 27; plg. *Pr* 5, 1–2). Tad, pasak Šventojo Rašto, *imago Dei* nuo pat pradžių reiškiasi per lyčių skirtybę. Galima sakyti, kad žmogus egzistuoja tik kaip vyras ar moteris, nes žmogiškojo būvio tikrovė rodosi per lyčių skirtybę ir daugį. Taigi tai toli gražu nėra atsitiktinis ar antrinis aspektas, bet esminis asmens tapatybės elementas. Kiekvienam iš mūsų būdingas tam tikras buvimo pasaulyje, matymo, mąstymo, jautimo, abipusių ryšių su kitais asmenimis, kurie irgi yra apibrėžti savo lytinės tapatybės, būdas. Pasak *Katalikų Bažnyčios katekizmo*: „Lytiškumas veikia visą kūną ir dvasia vieningą žmogų, ypač jo jausmus, galią mylėti ir perduoti gyvybę, o bendresne prasme – gebėjimą užmegzti bendrystės ryšį su kitais“ (2332). Vaidmenys, priskiriami vienai ar kitai lyčiai, laiko ir vietos atžvilgiu gali įvairuoti, tačiau lytinė asmens tapatybė nėra kultūrinis ar socialinis konstruktas. Ji priklauso savitam būdui, kuriuo egzistuoja *imago Dei*.

34. Žodžio įsikūnijimas šį savitumą dar pastiprina. Žodis prisiėmė visą žmogiškąjį būvį, prisiimdamas vieną lytį, jis tapo žmogumi abiem šio žodžio reikšmėmis – kaip žmonių bendruomenės narys ir kaip vyras. Kiekvieno santykis su Kristumi apibrėžiamas dviem aspektais: tai priklauso nuo paties asmens ir Kristaus lytinės tapatybės.

35. Be to, įsikūnijimas ir prisikėlimas pradinę *imago Dei* lytinę tapatybę pratęsia į amžinybę. Prisikėlęs Viešpats, dabar sėdintis Tėvo dešinėje, lieka vyras. Taip pat galime pabrėžti, kad pašventinta ir išaukštinta Dievo Motina, su kūnu paimta į dangų, nenustoja buvus moterimi. Paulius, *Gal* 3, 28 skelbdamas, kad Kristuje bus panaikinti visi skirtumai, įskaitant skirtumus tarp vyro ir moters, nori pasakyti, kad jokie skirtumai tarp žmonių negali trukdyti mums dalyvauti Kristaus slėpinyje. Bažnyčia nepalaikė šv. Grigaliaus Nysiečio ir kai kurių Bažnyčios tėvų nuomonės, jog lytiniai skirtumai, kaip tokie, bus panaikinti su prisikėlimu. Lytiniai vyro ir moters skirtumai, tiesa, reiškiasi fiziniais požymiais, tačiau iš tiesų pranoksta tai, kas grynai fiziška, ir paliečia patį asmens slėpinį.

36. Biblija neteikia jokios paspirties vyro prigimtinio pranašumo moters atžvilgiu idėjai. Nors ir skirtingos, abi lytis yra lygios. Apaštališkajame paraginime *Familiaris consortio* popiežius Jonas Paulius II rašė: „Pirmiausia svarbu pabrėžti lygų moters kilnumą ir lygią atsakomybę vyro atžvilgiu. Tokia lygybė nepakartojamai įgyvendinama tuo savęs dovanojimu vienas kitam ir savo vaikams, koks būdingas santuokai ir šeimai. <...> Sukurdamas ‘vyrišką ir moterišką’ žmonių giminę, Dievas vyrui ir moteriai suteikė lygų asmens kilnumą, apdovanodamas juos žmogaus asmens neatimamomis teisėmis bei pareigomis“ (22). Vyras ir moteris vienodai lygiai sukurti pagal Dievo paveikslą. Abu yra asmenys, apdovanoti protu ir valia, gebantys orientuoti savo gyvenimus įgyvendindami laisvę. Tačiau abu tai daro savitu, savo lytinei tapatybei būdingu būdu, taip, kad krikščioniškoji tradicija gali kalbėti apie abipusiškumą ir papildomumą. Šios sąvokos, neseniai kažkaip tapusios kontroversinėmis, vis dėlto yra naudingos norint išreikšti, kad vyras ir moteris be vienas kito negali pasiekti gyvenimo pilnatvės.

37. Tiesa, pradinę vyro ir moters draugystę smarkiai sužalojo nuodėmė. Stebuklu per Kanos vestuves (*Jn* 2, 1 ir t.) mūsų Viešpats parodo atėjęs atkurti dermės, kurios Dievas troško kurdamas vyrą ir moterį.

38. Dievo paveikslas, aptinkamas žmogaus asmens, kaip tokio, prigimtyje, gali būti ypatingu būdu realizuojamas per žmogiškųjų būtybių vienybę. Kadangi tokia vienybė orientuota į tobulą dieviškąją meilę, krikščioniškoji tradicija visada pabrėždavo mergeliškumo ir celibato, skatinančių skaisčią žmogiškųjų asmenų draugystę ir sykiu ženklinančių visos sukurtosios meilės eschatologinį įgyvendinimą nesukurtojoje Švenčiausiosios Trejybės meilėje, vertė. Į tai atsižvelgdamas Vatikano II Susirinkimas nubrėžė analogiją tarp dieviškųjų asmenų tarpusavio bendrystės ir bendrystės, kurią visi žmonės pašaukti įsteigti žemėje (plg. *Gaudium et spes*, 24). Nors ta žmogiškųjų būtybių vienybė neabejotinai gali būti įgyvendinama įvairiais būdais, šandienė katalikų teologija kaip iškilį žmonių bendrystės formą ir vieną geriausių trinitarinio gyvenimo analogijų akcentuoja santuoką. Kai vyras ir moteris, vienas kitam visiškai atsiverdami ir save dovanodami, vienas su kitu susivienija kūnu ir dvasia, jie sudaro naują Dievo paveikslą. Jų kaip vieno kūno vienybė atitinka ne tiesiog biologinį poreikį, bet Kūrėjo siekį leisti jiems dalytis sukurtumo pagal jo paveikslą laime. Krikščioniškoji tradicija kalba apie santuoką kaip apie iškilų šventumo kelią. „Dievas yra meilė ir pats savyje išgyvena bendrystės ir meilės slėpinį. Kurdamas vyrą ir moterį pagal savo paveikslą <...>, Dievas į vyro ir moters žmogiškumą įrašė pašaukimą meilei ir bendrystei, tad ir atsakomybės ženklina gebėjimą tam“ (*Katalikų Bažnyčios katekizmas*, 2331). Vatikano II Susirinkimas irgi pabrėžė gilią santuokos reikšmę: „Susitokusieji krikščionys Santuokos sakramentu ženklina

vienybės bei vaisingos meilės tarp Kristaus ir Bažnyčios slėpinį ir patys yra to slėpinio dalininkai (plg. *Ef 5, 32*), santuokiniame gyvenime padėdami vienas kitam siekti šventumo, susilaukdami vaikų bei juos auklėdami“ (*Lumen gentium, 11*; plg. *Gaudium et spes, 48*).

3. Asmuo ir bendruomenė

40. Asmenys, sukurti pagal Dievo paveikslą, yra kūninės būtybės, kurių vyriškoji ar moteriškoji tapatybė kreipia juos savito tarpusavio bendrystės pobūdžio link. Pasak popiežiaus Jono Pauliaus II, jungtuviškoji kūno reikšmė realizuojama per žmogiškąjį artumą ir meilę, atspindinčius Švenčiausiosios Trejybės, kurios savitarpio meilė išsilieja į sukūrimą bei atpirkimą, bendrystę. Ši tiesa yra krikščioniškosios antropologijos šerdis. Žmonės sukurti pagal Dievo paveikslą būtent kaip asmenys, gebantys asmeniškai ir tarpasmeniškai pažinti bei mylėti. Ir būtent Dievo paveikslo juose galia šios asmeniškios būtybės yra santykiškos bei visuomeniškos būtybės, įtrauktos į žmonių šeimą, kurios vienybė sykiu įgyvendinta ir kaip pirmavaizdis pateikta Bažnyčioje.

41. Kai kalbame apie asmenį, galvoje turime ir tam tikrą individualią būtybę steigiančią neredukuojamą tapatybę bei vidujybę, ir pamatinį ryšį su kitais asmenimis, kuris yra žmonių bendruomenės pagrindas. Krikščioniškojoje perspektyvoje tokia asmens tapatybė, kuri sykiu yra nukreiptumas į kitą, iš esmės remiasi dieviškųjų Asmenų Trejybe. Dievas yra ne vieniša būtybė, bet trijų Asmenų bendrystė. Vienoje dieviškojoje prigimtyje Tėvo tapatybė yra tėviškumas, santykis su Sūnumi ir Dvasia; Sūnaus tapatybė yra santykis su Tėvu ir Dvasia; Dvasios tapatybė yra jos santykis su Tėvu ir Sūnumi. Krikščioniškasis apreiškimas leido suformuluoti asmens sąvoką, suteikdamas jai dieviškąją, kristologinę ir trinitarinę, reikšmę. Iš tiesų nė vienas asmuo, kaip toks, nėra visatoje vienas, jis visada konstitutas su kitais ir pašauktas sudaryti su jais bendrystę.

42. Iš to išplaukia, kad asmeniškios būtybės yra ir visuomeniškos būtybės. Žmogus yra tikrai žmogiškas tokiu laipsniu, koku jis šeiminišose, religinišose, pilietinišose, profesinišose ir kitose grupėse, kartu sudarančiose visuomenę, kuriai jis priklauso, aktualizuoja esmingą visuomenišką savo kaip asmens sąrangos elementą. Pabrėždama visuomenišką žmogiškosios egzistencijos pobūdį kaip esminį, krikščioniškoji civilizacija sykiu vis dėlto pripažino absoliučią žmogaus asmens vertę, taip pat individo teisių ir kultūrinės įvairovės svarbą. Sukurtojoje tvarkoje visuomet išliks tam tikra įtampa tarp individualaus asmens ir visuomeniškos egzistencijos reikalavimų. Tuo tarpu Švenčiausiojoje Trejybėje tarp Asmenų, besidalijančių vieno dieviškojo gyvenimo bendrystėje, vyrauja tobula dermė.

43. Kiekvienas individualus žmogus ir žmonių bendruomenė kaip visuma sukurti pagal Dievo paveikslą. Žmo-

nija pagal dieviškosios Trejybės paveikslą sukurta kaip pirmapradiškai vieninga – tą vienybę simbolizuoja Adomas. Dievo panorėta, ji žmogiškosios istorijos vingiais keliauja į tobulą bendrystę, kuri irgi yra Dievo norima, tačiau dar turi būti pilnatviškai įgyvendinta. Šia prasme žmonės yra vienybės, kuri ir jau egzistuoja, ir dar pasiektina, dalininkai. Dalydamiesi sukurtąją žmogiškąją prigimtimi ir išpažindami trivienį Dievą, kuris gyvena tarp mūsų, mes vis dėlto esame skaldomi nuodėmės ir laukiame pergalingai grįžtančio Kristaus, kuris atstatys ir atkurs vienybę, kokios Dievas nori galutiniame kūrinijos atpirkime (plg. *Rom 8, 18–19*). Ši žmonių giminės vienybė dar įgyvendintina eschatologiškai. Bažnyčia yra išganymo ir Dievo karalystės sakramentas: visuotinė, nes buria visų rasių ir kultūrų žmones; viena, nes yra žmonių bendruomenės vienybės, kurios nori Dievas, avangardas; šventa, nes pašventinta Šventosios Dvasios galia ir šventinanti visus žmones per sakramentus; ir apaštališka, nes tęsia Kristaus pasirinktų žmonių misiją vis labiau artėti prie Dievo norimos žmonių giminės vienybės ir kūrimo bei atpirkimo atbaigimo.

4. Nuodėmė ir išganymas

44. Sukurti pagal Dievo paveikslą, kad dalytūsi trinitarinio gyvenimo bendrystėje, žmonės yra asmenys, suręsti taip, kad gebėtų laisvai priimti šią bendrystę. Laisvė yra dieviškoji dovana, įgalinanti žmogiškuosius asmenis pasirinkti bendrystę, kurią vienas ir triasmenis Dievas siūlo jiems kaip jų didžiausią gėrį. Tačiau su laisve atsiranda laisvės nuopuolio galimybė. Užuoat priėmę didžiausiąjį dalyvavimo dieviškajame gyvenime gėrį, žmogiškieji asmenys gali nusigręžti ir nusigręžia nuo jo, idant mėgautūsi laikinu ar net įsivaizduojamu gėriu. Nuodėmė būtent ir yra tas laisvės nuopuolis, tas nusigręžimas nuo dieviškojo kvietimo bendrystėn.

45. Žvelgiant į *imago Dei*, kurio ontologinė struktūra yra iš pagrindų dialogiška ar santykiška, nuodėmė, kaip ryšio su Dievu nutraukimas, iškreipia *imago Dei*. Nuodėmės matmenis galima suvokti *imago Dei* matmenų, paveiktų nuodėmės, šviesoje. Pamatinis atitolimas nuo Dievo kartu suardo žmogaus ryšį su kitais (plg. *1 Jn 3, 17*), ir tikrąją žodžio prasme atidalija jame kūną nuo dvasios, pažinimą nuo valios, protą nuo jausmų (*Rom 7, 14* ir t.). Jis taip pat paveikia fizinę egzistenciją, atnešdamas kančią, ligą ir mirtį. Be to, kaip *imago Dei*, taip ir nuodėmei būdingas istorinis matmuo. Šventojo Rašto liudijimas (plg. *Rom 5, 12* ir t.) pateikia prieš mūsų akis nuodėmės istoriją, kuriai pradžia davė dieviškojo kvietimo bendrystėn atmetimas žmonių giminės istorijos ištakose. Galiausiai nuodėmė paveikia visuomeninį *imago Dei* matmenį; galima aptikti ideologijų ir struktūrų, kurios yra nuodėmės objektyvios apraiškos ir trukdo žmonėms realizuoti Dievo paveikslą.

46. Katalikų ir protestantų egzegetai šiandien sutaria, jog nuodėmė neįstengia visiškai sugriauti *imago Dei*,

nes jis apibrėžia visą žmogaus prigimties struktūrą. Savo ruožtu katalikiškoji tradicija visada atkakliai teigė, jog nuodėmė *imago Dei* gali pažeisti ar iškreipti, tačiau nepajėgia visiškai jo sugriauti. Dialogiškos ar santykiškos Dievo paveiklo struktūros neįmanoma prarasti, tačiau, pavergta nuodėmės, ji nebekrypsta kristologinės realizacijos linkme. Be to, nepaisant nuodėmingų aktų tikrovės, išlieka ontologinė paveiklo struktūra, nors jos istoriškumas ir paveiktas nuodėmės. Atsižvelgiant į tai, – kaip argumentavo daugelis Bažnyčios tėvų, atkirsdami gnosticizmui ir manichėizmui, – laisvė, kuri, kaip tokia, apibrėžia, kas turi būti žmogiška, ir žymi, kas ontologinėje *imago Dei* struktūroje yra esminga, negali būti nuslopinta, net jei situacija, kurioje vykdoma laisvė, iš dalies yra nulemta nuodėmingumo padarinių. Galiausiai, atmesdama mintį, kad *imago Dei* gali būti nuodėmės visiškai sugriautas, katalikiškoji tradicija primygtinai teigė, jog malonė ir išganymas būtų iliuziniai, jei iš tikrųjų neperkeistų egzistuojančios, nors ir nuodėmingos, žmogiškosios prigimties tikrovės.

47. *Imago Dei* teologijos perspektyvoje išganymas reiškia Kristaus, Tėvo tobulo paveiklo, įvykdymą Dievo paveiklo atkūrimą. Laimėdamas mums išganymą savo kančia, mirtimi ir prisikėlimu, Kristus daro mus panašius į save per mūsų dalyvavimą Velykų slėpinyje ir taip gražina *imago Dei* jam būdingą nukreiptumą palaimingos trinitarinio gyvenimo bendrystės link. Tokioje perspektyvoje išganymas yra ne kas kita, kaip žmogaus asmeninio gyvenimo perkeitimas ir realizacija – žmogaus, sukurto pagal Dievo paveiklą ir dabar per įsikūnijimo malonę bei Šventosios Dvasios apsigyvenimą viduje nukreipiamo į realų dalyvavimą dieviškųjų Asmenų gyvenime. Katalikiškoji tradicija čia teisingai kalba apie asmens realizaciją. Dėl nuodėmės stokodamas gailestingosios meilės, asmuo negali savęs realizuoti be absoliučios bei maloningos Dievo meilės Jėzuje Kristuje. Šiuo išganomuoju asmens perkeitimu per Kristų bei Šventąją Dvasią sykiu perkeičiama bei Dievo vaikų garbę įgyja visa visatoje (*Rom 8, 21*).

48. Teologinės tradicijos akimis, nuodėmės paveiktam žmogui visada reikia išganymo, tačiau, kita vertus, jam visada būdingas prigimtinis troškimas regėti Dievą – *capax Dei*, – troškimas, kuris kaip to, kas dieviška, paveikslas dinamiškai kreipia jį dieviškumo link. Toks nukreiptumas nuodėmės nėra sugriautas, tačiau be Dievo išganomosios malonės jo neįmanoma realizuoti. Dievas Išganytojas pats priartėja prie savo paveiklo, kurio nukreiptumas į jį yra iškreiptas, tačiau, nepaisant to, geba priimti išganomąjį Dievo veikimą. Šiomis tradicinėmis formuluotėmis pabrėžiamas ir žmogaus nukreiptumas į Dievą nesugriaunamumas, ir išganymo būtinumas. Žmogus, sukurtas pagal Dievo paveiklą, yra iš prigimties nuskirtas mėgavimuisi dieviškąja meile, tačiau tiktai dieviškoji malonė daro tos meilės laisvą priėmimą galimą ir realų. Tokioje per-

spektyvoje malonė yra ne vien vaistas nuo nuodėmės, bet Kristaus, kaip Gėriui išlaisvintosios laisvės, įgailintasis kokybinis žmogaus laisvės perkeitimas.

49. Nuodėmės ženklino asmens tikrovė rodo, kad Dievo paveikslas nėra nedviprasmiškai atviras Dievui, bet gali užsisklęsti savyje. Išganymas reiškia išlaisvinimą iš tokio savęs aukštinimo per kryžių. Velykų slėpinyje, įsteigtas Kristaus kančia, mirtimi ir prisikėlimu, kiekvienam leidžia dalyvauti į gyvenimą Kristuje vedančioje mirtyje nuodėmei. Kryžius reiškia ne to, kas žmogiška, sunaikinimą, bet perėjimą į naują gyvenimą.

50. Žmogų, sukurtą pagal Dievo paveiklą, išganymo padariniai pasiekia per Kristaus malonę – Kristaus, kuris, kaip antrasis Adomas, yra naujosios žmonijos galva ir savo mirtimi už nusidėjėlius bei savo prisikėlimu sukuria naują išganingą padėtį (plg. *1 Kor 15, 47–49; 2 Kor 5, 2; Rom 5, 6* ir t.). Taip žmogus tampa nauju kūriniu (*2 Kor 5, 17*), gebančiu gyventi naują laisvės gyvenimą, „išlaisvintą“ gyvenimą.

51. Žmogus yra išlaisvintas iš nuodėmės, įstatymo, iš kančios ir mirties. Išganymas pirmiausia yra išlaisvinimas iš nuodėmės, sutaukinantis žmogų su Dievu net tebesitęsiančios, Šventosios Dvasios galia vedamos kovos su nuodėme sukuryje (plg. *Ef 6, 10–20*). Be to, išganymas yra išlaisvinimas ne iš įstatymo, kaip tokio, bet iš bet kurio legalizmo, priešingo Šventajai Dvasiai (*2 Kor 3, 6*) ir meilės vykdymui (*Rom 13, 10*). Išganymas išlaisvina iš kančios ir mirties, kurios įgyja naują išganingo dalyvavimo Sūnaus kančioje, mirtyje ir prisikėlime reikšmę. Negana to, pasak krikščioniškojo tikėjimo, „būti išlaisvintam iš ko nors“ reiškia „būti išlaisvintam kam nors“: būti išlaisvintam iš nuodėmės reiškia būti išlaisvintam Dievui ir Šventajai Dvasiai; būti išlaisvintam iš įstatymo reiškia būti išlaisvintam autentiškai meilei; būti išlaisvintam iš mirties reiškia būti išlaisvintam naujam gyvenimui Dieve. Ta „laisvė kam nors“ įgalinta Jėzaus Kristaus, kuris yra tobulas Tėvo atvaizdas, atkuriantis žmoguje Dievo paveiklą.

5. *Imago Dei* ir *imago Christi*

52. „Iš tiesų žmogaus slėpinyje tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje. Mat Adomas, pirmasis žmogus, buvo ateisiančiojo, tai yra Kristaus Viešpaties, provaizdis. Apreikšdamas tėvo ir jo meilės slėpinį, Kristus, naujasis Adomas, pačiam žmogui pilnatviškai parodo, kas yra žmogus, ir atskleidžia jo pašaukimo kilnumą. Tad nenuostabu, kad Kristus yra šių tiesų šaltinis ir viršūnė“ (*Gaudium et spes, 22*). Šis garsus tekstas iš Vatikano II Susirinkimo konstitucijos apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje puikiai tinka šios pagrindinių *imago Dei* teologijos elementų santraukos pabaigai. Juk būtent Jėzus Kristus pilnatviškai atskleidžia žmogui jo būtį, jo pirmąją prigimtį, jo galutinį atbaigimą ir jo dabartinę tikrovę.

53. Žmogaus ištakų ieškotina Kristuje: juk žmogus sukurtas „per jį ir jam“ (*Kol 1, 16*), Žodyje, kuris yra „tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų“ (*Jn 1, 3–4*, 9). Tiesa, kad žmogus sukurtas *ex nihilo*, tačiau taip pat galima sakyti, jis sukurtas iš paties Kristaus, kuris sykiu yra žmogaus kūrėjas, tarpininkas ir tikslas, pilnatvės (*ex plenitudine*). Tėvas paskyrė mus būti jo vaikais ir „tapti panašius į jo Sūnaus pavidalą, kad šis būtų pirmgimis iš daugelio brolių“ (*Rom 8, 29*). Tad, ką reiškia būti sukurtam pagal *imago Dei*, mums pilnatviškai atskleidžiama tik per *imago Christi*. Jame aptinkame visišką atvirumą Tėvui, turintį ženklinti visą mūsų egzistenciją, atvirumą kitiems, tarnystės dvasia turintį ženklinti mūsų santykius su mūsų broliais bei seserimis, ir gailestingumą bei meilę kitiems, kuriuos Kristus, kaip Tėvo paveikslas, rodo mums.

54. Lygiai kaip žmogaus pradmenų, Kristuje ieškotina ir jo pabaigtumo. Žmonės krypta į Kristaus karalystę kaip į absoliučią ateitį, žmogiškosios egzistencijos atbaigimą. Kadangi „visa sukurta per jį ir jam“ (*Kol 1, 16*), jie aptinka jame kryptį ir tikslą. Dievo noras, kad Kristus būtų žmogaus pilnatvė, taps tikrove laikų pabaigoje. Kol Šventoji Dvasia padarys žmogiškuosius asmenis galutinai panašius į Kristų per mirusiųjų prisikėlimą, žmonės jau čia, šioje žemėje, laike ir istorijoje, yra šio eschatologinio panašumo į Kristų dalininkai. Įsikūnijimo, Prisikėlimo ir Sekminių dėka *eschaton* jau yra čia; šiais įvykiais jis pradedamas, įvesdinamas į žmonių pasaulį, pralenkiama jo galutinė realizacija. Šventoji Dvasia, kad žmones perkeistų ir sudievinėtų, slėpiningai veikia visuose geros valios žmonėse, visuomenėse ir kosmose. Negana to, Šventoji Dvasia veikia per visus sakramentus, pirmiausia per Eucharistiją, kuri yra dangiškojo pokylio anticipacija, bendrystės Tėve, Sūnuje ir Šventojoje Dvasioje pilnatvė.

55. Žmogaus ištakas ir jo absoliučią ateitį skiria žmonių giminės dabartinė egzistencinė situacija, kurios pilnatviškos reikšmės irgi ieškotina tik Kristuje. Matėme, kad būtent Kristus – savo įsikūnijimu, mirtimi ir prisikėlimu – atkuria Dievo paveikslą žmoguje tikrąjį pavidalą. Dievas panorėjo, „darydamas jo kryžiaus krauju taiką, per jį sutaikinti su savimi visa, kas yra žemėje ir danguje“ (*Kol 1, 20*). Žmogui atleista pačioje jo nuodėmingos egzistencijos šerdyje, ir jis Šventosios Dvasios malone žino, kad yra išganytas ir nuteisintas per Kristų. Žmonės auga savo panašumu į Kristų ir bendradarbiauja su Šventąja Dvasia, kuri, pirmiausia per sakramentus, formuoja pagal Kristaus paveikslą. Tad žmogaus kasdienė egzistencija apibrėžiama kaip pastangos vis labiau tapti panašiam į Kristaus paveikslą ir paskirti savo gyvenimą kovai už galutinę Kristaus pergalę pasaulyje.

(*Tęsinys kitame numeryje*)

Popiežius reikalauja neklastoti santuokos anuliavimo procesu

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II griežtai išpėjo, kad nebūtų manipuliuojama bažnytiniais santuokos anuliavimo procesais. Sausio 29 d. paskelbtame kreipimesi į Vatikano apeliacinio teismo „Rota Romana“ narius popiežius sako, jog nuo tokių mėginimų neapsaugoti nė bažnytiniai teisiniai procesai. Jei tiesos klastojimas toleruojamas, procesas vykdomas nusižengiant taisyklėms. Už tai Bažnyčios teisė numato griežtas bausmes.

Popiežius kategoriškai atmetė pasiūlymus konstatuoti, kad santuoka niekinė visuomet, kai ji visiškai žlugusi. Tokių bandymų pasitaiko pirmiausia Jungtinių Valstijų Katalikų Bažnyčioje. Jonas Paulius II pabrėžė, jog tai „prieštarauja elementariausiems Bažnyčios teisės ir katalikų mokyimo principams“.

Popiežius bažnytinių santuokos anuliavimo procesu teisėjus taip pat išpėjo priimant nuosprendžius nesivadovauti „klaidinga užuojauta“ ar klaidingomis visuomenėje paplitusiomis mąstymo srovėmis. Neteisingi nuosprendžiai niekada nėra pastoracinis sprendimas. Norėdamas priimti teisingą nuosprendį, teisėjas privalo paisyti viso katalikų mokyimo.

Santuokos anuliavimo procesai vykdomi norint patikrinti, ar santuokos sudarymas nebuvęs niekinis. Be bažnytinio pripažinimo, kad santuokos sudarymas buvęs niekinis, kartą sudaryta santuoka, Bažnyčios akimis, galioja iki vieno iš sutuoktinių mirties. Pasaulyje per metus paskelbiama apie 60 tūkst. tokių nuosprendžių, iš jų maždaug 40 tūkst. Jungtinėse Valstijose.

Mokyti vaikus statydinti taiką

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II paragino jau nuo ankstyvo amžiaus diegti vaikams taikingą elgesį. Per sausio 30 d. Viešpaties angelo maldą popiežius keliems tūkstantiems maldininkų Šv. Petro aikštėje sakė, jog jau mažieji gali būtų taikos statytojai. Jie turi mokytis dialogo bei ugdytis gebėjimą pikta nugalėti gerumu. Būtina melą nugalėti tiesa, kerštą – atleidimu, neapykantą – meile. Tokia gyvensena negali rasti „improvizuotai“. Tokių elgesį būtina ugdyti šeimose, mokyklose ir visose visuomenės srityse.

Popiežius ragina atidžiau tikrinti stojančiuosius į kunigų seminariją

(KAP) Popiežiaus Jono Pauliaus II nuomone, būsimuosius kandidatus į kunigystę reikia rimtai tikrinti jau priimant į kunigų seminariją. Žinioje, skirtoje šiuo metu Romoje vykstančio Katalikiškojo ugdymo kongregacijos visuotinio susirinkimo nariams, popiežius ra-

šo, jog jaunuolių tinkamumą celibatiniam gyvenimui būtina „dėmesingai ištirti“ jau šiuo momentu. Atsakingi asmenys dar iki šventimų turi iki „moralinio tikrumo“ įsitikinti, jog kandidatai yra „emociškai ir seksualiai subrendę“.

Pasak popiežiaus, kunigų seminarijų ugdytojai, aiškindamiesi, ar kandidatai tinkami celibatiniam gyvenimui, turėtų pasitelkti „kompetentingus specialistus“. Labai svarbu, kad seminaristai celibate išūrėtų „meilės dovaną“. Čia jiems irgi galėtų padėti specialistai.

Daugelyje vyskupijų jau šiandien pasitelkiami psichologai, kurie tikrina seminaristų tinkamumą bei lydi kandidatus jų kelyje į kunigystę.

5 tūkst. vienuolių meldėsi už sergantį popiežių

(KAP) Vasario 2-ąją, Pašvęstojo gyvenimo dieną, vakare, apie 5 tūkst. vienuolių Šv. Petro katedroje meldėsi už sergantį popiežių. Šv. Mišioms vadovauti turėjusį Joną Paulių II pakeitė Pašvęstojo gyvenimo kongregacijos prefektas arkivyskupas Francas Rode. „Popiežius dalyvauja dvasiškai“, – pasakė viena vienuolė šv. Mišių pradžioje. Arkivyskupas Rode perskaitė popiežiaus žinią, kurioje Jonas Paulius II pabrėžia didelį vienuoliškųjų bendrijų vaidmenį Bažnyčios bei žmonijos gyvenime ir perduoda joms savo palaiminimą.

Kardinolas Kasperis kritikavo „liberalias krikščionybės interpretacijas“

(KAP) Dabartinių problemų ekumenizmo srityje akivaizdoje Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos prezidentas kardinolas Walteris Kasperis ragino aiškiai išpažinti Kristų ir kritikavo „liberalias krikščionybės interpretacijas“. Per baigiamąsias Maldos už krikščionių vienybę savaitės pamaldas sausio 25 d. Romos San Paolo fuori le Mu-

ra bazilikoje jis pažymėjo, jog ekumeniniam sąjūdžiui gresia pavojus „nuslysti į letargijos būklę ir prarasti savo įtikinamumą“. Viena vertus, yra „santūrumo ir priešinimosi ženklų“ ir, kita vertus, „rezignacijos ir frustracijos ženklų“. Pamaldose taip pat dalyvavo nemažai ortodoksų, evangelikų liuteronų, anglikonų, taip pat armėnų apaštališkosios Bažnyčios atstovų.

Kardinolas priminė, jog šiandien netrūksta pasiūlymų iš naujo apmąstyti ekumenizmo metodus, struktūras ar tikslus. Tokios paskatos yra „tam tikru mastu protingos bei reikšmingos“, tačiau apmąstymus reikėtų pradėti nuo pamatų. Ieškoti derėtų atsakymo, „besišaknijančio Kristaus gyvenime ir dvasioje“. Bendras Kristaus kaip vientelio žmonijos atpirkėjo išpažinimas yra bendrasis visų ekumeninio sąjūdžio dalyvių vardiklis.

Kardinolas Kasperis kritikavo „vadinamąsias liberaliąsias krikščionybės interpretacijas, apibrėžiančias save kaip pažangias, tačiau iš tiesų esančias ardomosiomis“. Būtina vengti, kad tokios tendencijos pakirstų bendrą pamatą, kurį sudaro tikėjimas į Kristų. Būtent šiandien, kai „postmodernistinėje visuomenėje visa tampa reliatyvu“, ekumenizmui itin reikalingas toks „tvarus pamatas Jėzuje Kristuje“.

Kardinolas taip pat griežtai kritikavo tendencijas, kai, bažnytinius mokymus stengiantis pritaikyti laiko dvasiai, etikos klausimais, kuriais šimtmečiais laikytasi vieningos nuomonės, statydinamos naujos konfesijas skiriančios sienos. Kai kada tai jau yra tapę „liūdna tikrove“ ir lemia, kad krikščionys šiais laikais nebegali bendrai pranašingai liudyti.

Turėdamas prieš akis ekumenizmo ateitį, Kasperis siūlė iš naujo atsigręžti į Bibliją ir Bažnyčias vienantį krikštą bei kvietė giliau aptarti Bažnyčios esmę ir paskirtį. Būtent ši tema labiausiai skaldo Bažnyčias.

Bažnytinio teismo dekanas atmeta „homoseksualų santuoką“

(KAP) Vienas aukščiausių teisėjų Vatikane, bažnytinio apeliacinio teismo *Rota Romana* dekanas mons. Antoni Stankiewiczus pabrėžė „homoseksualų santuokos“ nepriimtimumą. Sausio 30 d. jis pareiškė, jog nei santuokos be jungtųjų liudijimo, nei vienos lyties asmenų partnerystės negali „savintis tikrosios santuokos tapatybės ir kilnumo“.

Kalbėdamas apie „homoseksualų santuoką“, Bažnyčios teisininkas sakė, jog jos teisinis prilyginimas kai kuriose valstybėse tikrajai santuokai nepagrįstas. Nepaisant valstybinio legalizavimo, dviejų vienos lyties asmenų sąjunga „iš esmės prieštarauja objektyviai tvarkai, t. y. žmogaus prigimties, kuria santuoką grindė jau ikirikščioniška antikos teisė, reikalavimams“.

Vatikanas reikalauja išplėsti JT intervencijos galimybes

(KAP) Vatikano nuomone, būtina išplėsti Jungtinių Tautų intervencijos esant ginkluotiems konfliktams galimybes. Vasario 1 d. Vatikano spaudos tarnybos paskelbtoje Šventojo Sosto nuolatinio stebėtojo JT arkivyskupo Celestino Migliore kalboje, adresuotoje JT generalinei asamblėjai, pabrėžiama, jog naujos intervencijos galimybės turėtų laiduoti išgyvenimą pavieniams asmenims bei tautinėms grupėms.

Pasak arkivyskupo, jei valstybė nenori ar nepajėgia apsaugoti savo gyventojų, tai šią pareigą turėtų perimti tarptautinė bendrija. Vatikano atstovas priminė, jog Šventasis Sostas pastaraisiais metais ne kartą reikalavo tarptautinės bendrijos „humanitarinių intervencijų“. Visa tai laikyta „teisėtos ginties rūšimi“. Vatikanas, pasak arkivyskupo, tikis, jog institucinė reforma suteiksianti Jungtinėms Tautoms reikiamo autoriteto, įtikinamumo bei teisėtumo, leisiančių ryžtingiau stoti už taiką ir visų gerovę.

Katalikų pasaulyje daugėja

(KAP) Katalikų pasaulyje daugėja. Vatikano spaudos tarnyba sausio 31 d. pranešė, jog pakrikštytų katalikų nuo 1, 071 milijardo 2002 m. padaugėjo iki 1, 086 milijardo 2003 m. Kunigų per tą patį laiką padaugėjo nuo 405 058 iki 405 450. Nauji skaičiai buvo pateikti „2005 m. popiežiškojo metraščio“ paskelbimo proga. Pirmasis metraščio leidimas sausio 31 d. buvo įteiktas popiežiui Jonui Pauliui II.

Labiausiai Bažnyčia augo Afrikoje, kur katalikų padaugėjo 4,5 procento. Azijoje Katalikų Bažnyčios narių padaugėjo 2,2 proc., Amerikoje 1,2 proc., Europoje katalikų skaičius nepasikeitė. Beveik pusė visų katalikų šiuo metu gyvena Šiaurės ir Pietų Amerikoje (49,8 proc.). Europos katalikai sudaro maždaug ketvirtadalį (25,8 proc.) pasaulinės Katalikų Bažnyčios narių.

Kunigų šventimų pasaulyje, pasak Vatikano, padaugėjo nuo 9247 iki 9317. Tačiau šiek tiek sumažėjo seminaristų skaičius – nuo 112 643 iki 112 373.

Ukraina: „Būtina statydinti pilietinę visuomenę“

(KAP) Pasak Ukrainos *Caritas* prezidento A. Waskowycz, Ukrainoje šandien labiausia reikalinga žmonėms dėmesį rodanti politika. Vasario 1 d. paskelbtame Austrijos katalikų naujienų agentūros *Kathpress* pokalbyje su Waskowyczumi jis teigia, jog dėl totalitarinio bei korumpuoto vadovavimo pilietinė visuomenė Ukrainoje iki šiol negalėjo atsirasti.

Ukrainos *Caritas* prezidento žiniomis, maždaug 25 proc. ukrainiečių gyvena žemiau skurdo ribos. Šie ir daugelis kitų žmonių stokoja kokių nors ateities perspektyvų. Kaip didžiausią socialinę problemą Waskowyczius įvardijo senų žmonių, gatvės vaikų ir našlaičių gausybę. Iki septynių milijonų Ukrainos gyventojų išvykę ieškoti laimės užsienį. Namuose palikti be tėvų augantys vaikai ir seni žmonės. Šiuos padarinius Ukraina jau sianti dešimtmečius. Lygiai tokia pati dramatiška yra AIDS problema. Nė vienoje Europos šalyje ŽIV nešiotųjų taip, kaip Ukrainoje, negausėjo. Pasak Ukrainos *Caritas* prezidento, žmonės iš naujosios vyriausybės greta socialinių reformų pirmiausia tikisi kovos su korupcija, daugiau pilietinių teisių bei orientacijos į Europos Sąjungą.

Po Sovietų Sąjungos žlugimo Ukraina ekonomiškai iki šiol neatsigavo. Visą pastarąjį dešimtmetį šalies ekonomika nyko. Būtinų ūkio reformos dar nepadarytos. Tik maždaug 15 proc. gyventojų pervarta atnešusi naudos. Bedarbystė oficialiai nedidelė, tačiau mažai kas iš dirbančiųjų įstengia pragyventi iš savo atlyginimo. Pensininkams tenka verstis su 20 eurų per mėnesį. Be giminaičių ir pagalbos organizacijų paramos jie neišgyventų.

Caritas Ukrainoje vykdo 25 projektus, kuriais stengiasi padėti seniems žmonėms ir vaikams. Jie apima klasikinius vaikų namus, atvirą gatvės vaikų globą, neigalių vaikų gydymą, senelių globą bei slaugą. Ketinama imtis AIDS prevencijos tarp jaunuolių projektų.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
diak. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.
ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“